

МІНІСТЕРСТВО
ФІНАНСІВ
УКРАЇНИ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗИЛІЄНТНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Збірник матеріалів Науково-практичної
конференції аспірантів та докторантів

12 грудня 2023 року

Міністерство фінансів України
ДННУ “Академія фінансового управління”
Науково-дослідний фінансовий інститут ДННУ “Академія фінансового управління”
Інститут післядипломної освіти ДННУ “Академія фінансового управління”
Державний податковий університет
Факультет фінансів та цифрових технологій Державного податкового університету
Кафедра фінансових ринків та технологій Державного податкового університету
Рада молодих вчених ДННУ “Академія фінансового управління”
Рада молодих вчених Державного податкового університету

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗИЛІЄНТНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Збірник матеріалів Науково-практичної конференції аспірантів та докторантів
12 грудня 2023 року

КИЇВ 2023

*Науково-практична конференція аспірантів та докторантів
“Забезпечення резиліентності економіки України в умовах військової агресії та повоєнного відновлення”;
12.12.2023*

З-12

УДК 657+657.6+336.221

JEL H20, H21, H22, M41, M42, M48

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ КОМБІНОВАНОГО ВИКОРИСТУВАННЯ
*Рекомендовано до видання Вченою радою Державної навчально-наукової установи
“Академія фінансового управління” (Протокол № 17 від 19.12.2023)*

Організаційний комітет:

Любіч Олександр – віце-президент ДННУ “Академія фінансового управління”;

Смірнова Олександра – в.о. проректора з наукової роботи Державного податкового університету;

Гасанов Сергій – директор Науково-дослідного фінансового інституту ДННУ “Академія фінансового управління”;

Корнєєв Володимир – декан факультету фінансів та цифрових технологій Державного податкового університету;

Олійник Яна – директор Інституту післядипломної освіти ДННУ “Академія фінансового управління”;

Береславська Олена – завідувач кафедри фінансових ринків та технологій Державного податкового університету;

Коваленко Юлія – професор кафедри фінансових ринків та технологій Державного податкового університету;

Коритник Лілія – професор Інституту післядипломної освіти ДННУ “Академія фінансового управління”;

Бартош Сергій – керівник редакції Науково-видавничого центру НДФІ ДННУ “Академія фінансового управління”;

Кучерява Мар’я – завідувач Центру впровадження результатів фінансово-економічних досліджень, голова Ради молодих вчених ДННУ “Академія фінансового управління”;

Ткаченко Наталія – доцент Інституту післядипломної освіти ДННУ “Академія фінансового управління”;

Ухналь Наталія – завідувач науково-організаційного відділу Науково-дослідного фінансового інституту, заступник голови Ради молодих вчених ДННУ “Академія фінансового управління”;

Хаустова Вікторія – аспірантка, секретар Ради молодих вчених ДННУ “Академія фінансового управління”, секретар організаційного комітету;

Грищук Ганна – в. о. голови Ради молодих вчених Державного податкового університету

312 **Забезпечення резиліентності економіки України в умовах військової агресії та повоєнного відновлення** [Електронний ресурс] : зб. матеріалів Науково-практичної конференції аспірантів та докторантів, 12 грудня 2023 року / ДННУ “Академія фінансового управління”. – Київ, 2023. – 75 с. ISBN 978-617-7509-19-5

У збірнику подано тези доповідей учасників Науково-практичної конференції аспірантів та докторантів “Забезпечення резиліентності економіки України в умовах військової агресії та повоєнного відновлення” (12 грудня 2023 року).

Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за науковий рівень публікації, обґрунтованості висновків, достовірність результатів, наявність плагіату несуть автори.

УДК 657+657.6+336.221

ISBN 978-617-7509-19-5

©ДННУ “Академія фінансового управління”, 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІКА		
Андрухович Дана	НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ МСП В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	9
Головін Роман	ТІНЬОВІ МЕХАНІЗМИ ОПУБЛІЧНЕННЯ ОБІГУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА	10
Зозуля Олександр	СВІТОВИЙ ДОСВІД АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМИ ПРАВАМИ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ	12
Олійник Максим	МІЖНАРОДНІ ПІДХОДИ ДО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗКРИТТЯ ДЕРЖАВНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ВНЕСКУ В ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	13
Оменюк Володимир	СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	14
Сіньковський Микола	ІНСТИТУЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ СЕКТОРУ ЗАГАЛЬНОГО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	16
Шевченко Ярослав	ПИТАННЯ АКТИВІЗАЦІЇ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ЛІТАКОБУДУВАННЯ	17
Петруха Сергій Демидьонук Ілля	СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО: ІНКЛЮЗИВНИЙ РОЗВИТОК ТА ТРИГЕРИ ПОВОЄННОЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ	18
Петруха Ніна Кушнерук Олександр	БІОЕКОНОМІКА – МАГІСТРАЛЬНИЙ НАПРЯМ ПОВОЄННОЇ КОЛАБОРАЦІЇ СІЛЬСЬКОЇ ТА БУДІВЕЛЬНОЇ ЕКОНОМІК	19
Покачайло Валентин Маркус Віктор	КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЗБИТКІВ, ЗАВДАНИХ РУЙНУВАННЯМ МАЙНА В ЕНЕРГЕТИЧНІЙ ІНФРАСТРУКТУРІ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ	21
Хаустова Вікторія	ФІСКАЛЬНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В ПЕРІОД ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	22
Петрусевич Геннадій	ШЕРИНГОВА ЕКОНОМІКА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ЯК ПРИКЛАД ДОВГОСТРОКОВОГО ПОРТФЕЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ У	24

	ПОВОЄННИЙ ЧАС ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	
Svitlana Vorobei	EU INNOVATIONS IN THE FIGHT AGAINST TAX EVASION	25
Roman Miakota	STATE DEBT AND THE NEW UKRAINIAN	
Anastasiia Mazur	DOCTRINE	26
РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК		
Борщук Олександр	СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ РЕЗИЛІЄНТНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ	28
Височанська Анна	СТАБІЛЬНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ: ОЦІНКА ТА АКТИВІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОЄКТІВ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ	29
Волкова Валерія	ОГЛЯД РИЗИКІВ ФІНАНСОВИХ ЗЛОЧИНІВ В ОПЕРАЦІЯХ З ВІДМИВАННЯ ДОХОДІВ, ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇХ ЗМЕНШЕННЯ	31
Волощук Тарас	БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ В ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ	35
Гуденко Богдан	ФІНАНСУВАННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА	
Гуденко Олександр	ОБОРОНИ	36
Джус Михайло	ВНЕСОК НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ	37
Dmytrenko Tetiana	LEGALIZATION OF THE VIRTUAL ASSETS MARKET AS A COMPONENT OF UKRAINE'S FINANCIAL SECURITY	38
Єременко Андрій	ЗНЕЦІНЕННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ЯК НАСЛІДОК ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ В УКРАЇНУ	41
Іроденко Роман	ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ВІЙНИ	42
Казіміров Михайло	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ	43

	РИЗИКАМИ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВ З УРАХУВАННЯМ ІНТЕРЕСІВ РІЗНИХ ГРУП СТЕЙКХОЛДЕРІВ	
Олійник Максим	РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ: НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ	44
Павленко Владислав	ОСОБЛИВОСТІ ЗБАЛАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ	45
Пархоменко Юлія	ЛЕГАЛІЗАЦІЯ РИНКУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ ЯК НЕОБХІДНА ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ	46
Свистун Андрій	АНТИКРИЗОВІ ПРОГРАМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВ	47
Слюсаренко Євген	МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ АКТИВАМИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ	48
Старик Володимир	ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ	50
Хелемський Віктор	ПРОЄКТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО ВІДНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ КРАЇНИ	51
Шандиба Дмитро	СМАРТ-КОНТРАКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗНИЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ОБСЛУГОВУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ	52
Швидкий Олексій	ІНВЕСТИЦІЇ В ОСВІТУ ТА НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ	53
Шірінян Едвард	ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	54
Шуман Володимир	ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСУВАННЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	55
Ясенецький Володимир	ФІНАНСОВА СПРОМОЖНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД	56

РОЗДІЛ 3. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Дрощинський Артем	ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ	58
Кришталь Руслан	РОЛЬ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ АПК В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ	59
Кукоба Андрій	ОСНОВНІ ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ВНУТРІШНІХ НЕФІНАНСОВИХ ЗВІТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	60
Кучерявий Артем	МІЖНАРОДНІ ІНІЦІАТИВИ У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ЦИФРОВИМИ АКТИВАМИ	61
Лиценко Михайло	ЗАСТОСУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЦИФРОВОЇ ЕКОСИСТЕМИ ДЛЯ ПІДЗВІТНОГО УПРАВЛІННЯ ВІДНОВЛЕННЯМ DREAM ПРИ ЗДІЙСНЕННІ КОНТРОЛЮ І АНАЛІЗУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ	63
Небісь Віталій	НОВАЦІЇ В РЕГУЛЮВАННІ ЗВІТНОСТІ ПРО СТАЛИЙ РОЗВИТОК В ЄС	64
Опанасенко Антон	ПОРІВНЯННЯ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ДЕЯКИХ СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН ІЗ П'ЯТОГО ТА ШОСТОГО ЕТАПІВ РОЗШИРЕННЯ ЄС ТА УКРАЇНИ	65
Сидоренко Сергій	КОНЦЕПЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ РЕЗИЛІЄНТНОСТІ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ	66
Швагер Андрій	ДОСВІД ДЕРЖАВ – ЧЛЕНІВ ЄС У СФЕРІ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ПРО СТАЛИЙ РОЗВИТОК	67
Шумейко Олена	МОДЕРНІ ЗАВДАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОБЛІКУ ВИТРАТ НА НАУКОВІ РОБОТИ	68

*Науково-практична конференція аспірантів та докторантів
“Забезпечення резилієнтності економіки України в умовах військової агресії та повоєнного відновлення”;
12.12.2023*

Яворський Олександр	НАСЛІДКИ АКЦИЗНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ В УМОВАХ ВІЙНИ	70
Andrii Andrieiev Mykola Maltsev	GLOBAL EXPERIENCE IN POST-WAR RECOVERY: CASE STUDIES FOR UKRAINE	71
Vasyl Chumak	UKRAINE'S IMPLEMENTATION OF INTERNATIONAL RECOMMENDATIONS FOR SOLVING THE PROBLEM OF TAX BASE ERASING AND PROFIT SHIFT	72
Serhii Lisovyi	INSTITUTIONAL SUPPORT OF IT ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF DIGITALISATION OF THE UKRAINIAN ECONOMY	73
Olexandr Lobanov	STATE FINANCING OF ENTERPRISES: PROBLEM ASPECTS OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SECURITY	74

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІКА

НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ МСП В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Андрухович Дана

здобувачка PhD

Державний податковий університет

dana_sprynska@ukr.net

м. Ірпінь, Україна

Вступ. Коли держава впадає в економічну кризу, страждають усі без винятку сектори. У цей період важливо спиратися на правильні методи використання державних коштів для досягнення бажаного результату.

Мета дослідження – визначення особливостей надання державної допомоги малому та середньому бізнесу під час воєнного стану.

Методи. У роботі використано системний, порівняльний аналітичний методи, також метод причинно-наслідкових зв'язків при визначення причин та наслідків застосування тих або інших заходів

Основні результати. Одним з інструментів, за допомогою якого держава може втручатися в ринкову економіку, є державна допомога¹.

В Україні до впровадження інституту державної допомоги органи влади та місцевого самоврядування надавали державну допомогу фактично безконтрольно, на власний розсуд. Це створювало ризики лобіювання інтересів окремих суб'єктів господарювання, загрожувало конкуренції та могло завдати економічних збитків. Після того як запрацювало профільне законодавство, з'явився додатковий інструмент захисту бізнесу².

Хоча на початку війни вся державна допомога, що надається під час воєнного стану, була визнана допустимою, зараз проводиться превентивна робота з її великими надавачами, щоб уникнути негативних наслідків у майбутньому³.

Правила надання державної допомоги у постковідний та повоєнний періоди, наслідки її неправомірного надання та інші питання, пов'язані із реалізацією постанови Кабінету Міністрів України “Про надання фінансової державної підтримки” від 24.01.2020 № 28. На період воєнного стану тимчасово дія закону

¹ Bartniczak B. Market failures as premises of granting state aid. *Economic and Environmental Studies* (E&ES). 2017 Vol. 17, Iss. 3, pp. 475-489. (P. 475). URL: <https://doi.org/10.25167/ees.2017.43.2>.

² Державна допомога: шлях від “тягаря” для органів влади до дієвого інструменту підтримки бізнесу. *Юридична газета – онлайн версія*. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/antimonopolne-konkurentne-pravo/derzhavna-dopomoga-shlyah-vid-tyagarya-dlya-organiv-vladi-do-dieвого-instrumentu-pidtrimki-biznesu-.html>.

³ Ольга Піщанська для GCR: “Зробимо все можливе, щоб забезпечити рівні правила гри для бізнесу та захист інвестицій” URL: <https://amcu.gov.ua/news/olga-pishchanska-dlya-gcr-zrobimo-vse-mozhlive-shchob-zabezpechiti-rivni-pravila-gri-dlya-biznesu-ta-zahist-investicij>.

*Науково-практична конференція аспірантів та докторантів
“Забезпечення резилієнтності економіки України в умовах військової агресії та повоєнного відновлення”;
12.12.2023*

про державну допомогу припинена, вся державна допомога вважається допустимою¹.

Уряд на своєму засіданні 18 квітня 2023 р. прийняв постанову “Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб’єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та для підтримки середнього та малого підприємництва”².

Висновки. У період воєнного стану державна допомога суб’єктам господарювання набуває особливо великого значення, що визначило фактичне знання вимог щодо повідомлення про неї та спрощення порядку моніторингу за використанням. Водночас питання забезпечення її ефективності залишається досить гострим, оскільки вона надається переважно за кошти зарубіжних партнерів.

Ключові слова: державне регулювання, державна допомога, малий та середній бізнес, критерії оцінки, правила.

ТІНЬОВІ МЕХАНІЗМИ ОПУБЛІЧЕННЯ ОБІГУ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Головін Роман

кандидат наук з державного управління, докторант
ДННУ “Академія фінансового управління”

312920@ukr.net

м. Київ, Україна

Вступ. У результаті тіньового господарювання на землі виробляється тіньова продукція рослинництва та створюється тіньовий обіг продукції рослинництва. Потреба опублічнення тіньової продукції рослинництва та її обігу вирішується тіньовими механізмами опублічнення, що негативно впливає на економіку країни.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні необхідності припинення тіньових механізмів опублічнення продукції рослинництва.

Методи. Використано такі методи: абстрактно-логічний, систематизації, діалектичної та формальної логіки, експертних оцінок.

Основні результати. Ціна на продукцію рослинництва за тіньову готівку в середньому в 1,5 раза менша, ніж публічна ціна, що дає можливість здійснювати тіньове опублічнення продукції рослинництва з метою отримання додаткового тіньового прибутку.

Відповідно до механізму тіньового опублічнення, суб’єкт тіньового господарювання на землі (організатор тіньового опублічнення) для

¹ АМКУ обговорив з Фондом розвитку підприємництва окремі аспекти отримання державної допомоги у посткризовий період та під час війни. URL: <https://amcu.gov.ua/news/amku-obgovoriv-z-fondom-rozvitku-pidpriyemnictva-okremi-aspekti-otrimannya-derzhavnoyi-dopomogi-u-postkrizovij-period-ta-pid-chas-vijni>.

² Портал державної допомоги. URL: <https://pdd.amc.gov.ua/portal/info/news/669/details?LanguageId=0>.

господарювання на землі купує за тіньову готівку товарно-матеріальні цінності у постачальника товарно-матеріальних цінностей (активний учасник тіньового опублічнення). Суб'єкт публічного господарювання на землі перераховує грошові кошти постачальнику за певний обсяг товарно-матеріальних цінностей, який розподіляється на фактичну потребу суб'єкта публічного господарювання на землі та товарно-матеріально цінності, які будуть продані в подальшому суб'єкту тіньового господарювання на землі за тіньову готівку. Суб'єкт публічного господарювання на землі отримує від постачальника фактичну потребу в товарно-матеріальних цінностях для публічного господарювання на землі та тіньову готівку як результат конвертації. Суб'єкт публічного господарювання на землі за отриману від постачальника товарно-матеріальних тіньову готівку купує у суб'єкта тіньового господарювання на землі (пасивний учасник тіньового опублічнення) продукцію рослинництва, яку приймає на баланс як власну продукцію і продає її публічно, сплачуючи 14% податку на додану вартість від суми опублічнення, чим завершує процес тіньового опублічнення продукції рослинництва.

Організатор тіньового опублічнення продукції рослинництва зменшує податкову базу за рахунок товарно-матеріальних цінностей, які він оплатив, але взамін їх отримав тіньову готівку для купівлі тіньової продукції рослинництва, що забезпечує організатору отримання додаткового тіньового прибутку.

Продавець товарно-матеріальних цінностей ухиляється від сплати податків при продажу товарно-матеріальних цінностей за тіньову готівку та отримує додатковий тіньовий прибуток.

Суб'єкт тіньового господарювання на землі ухиляється від сплати податків при продажу продукції рослинництва за тіньову готівку та втрачає прибутки, які отримують організатори тіньового опублічнення продукції рослинництва.

Висновки. Для припинення тіньових процесів при виробництві та обігу продукції рослинництва, є необхідним запропонувати публічне об'єднання (кооперацію) власників землі для зменшення витрат та збільшення прибутку від самостійного господарювання, що буде стимулюючим фактором для переходу публічного організованого самостійного господарювання на землі.

Важливим для розвитку публічного організованого самостійного господарювання на землі є удосконалення відносин кредитування для фінансової підтримки об'єднань власників землі як суспільно значимих суб'єктів господарювання.

Ключові слова: тіньове господарювання на землі, тіньова продукція рослинництва, тіньове обіг продукції рослинництва, тіньові механізми опублічнення, кооперація, суспільно значимі суб'єкти господарювання.

СВІТОВИЙ ДОСВІД АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМИ ПРАВАМИ ДЕРЖАВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Зозуля Олександр

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

av_zozulya@ukr.net

м. Київ, Україна

Вступ. Економічна та політична ситуація в Україні сьогодні вимагає від уряду термінових дій, спрямованих на збереження, утримання та розвиток підприємств державного сектору економіки у умовах несистемного кризового явища, такого, як воєнні дії на території країни. Тому вкрай актуально дослідити світовий досвід антикризового управління корпоративними правами державних підприємств.

Мета дослідження – вивчення, систематизація, узагальнення світового досвіду антикризового управління провідних економік світу та ролі держави в антикризових моделях.

Викладення основного матеріалу. Розглянемо світову практику антикризового управління провідних країн. Зокрема, існує чотири основні моделі корпоративного управління, які доцільно розглянути: англо-американська, німецька, японська та сімейна. Перша і найуспішніша модель – англо-американська¹, основною рисою є незалежні індивідуальні акціонери не пов’язані з корпораціями, які через роздробленість акцій мають можливість керувати діями менеджменту через агентів. Вона демонструє найкращу динаміку економічного і конкурентного зростання. Друга – це німецька модель (Австрія, Німеччина, Франція, Швейцарія, Бельгія, Нідерланди)², що має характерну рису двоступеневого управління через виконавчі та наглядові ради, а також значну роль в управлінні корпорацій і банків. Завдяки участі банків досягається низька вартість залученого капіталу і, як результат, орієнтація акціонерів на “довгі гроші”.

Японська модель є третьою моделлю³ і вона схожа на попередню німецьку значною участю в управлінні банків, активною підтримкою малого і великого бізнесів⁴ та спрямованістю на низьку вартість залученого капіталу, але акції зосереджені у середніх і великих акціонерів з високою інноваційності та стійкості компаній.

¹ Атаманчук З. А. Макогін З. Я. Моделі корпоративного управління: світовий досвід та проблеми формування в Україні в умовах сучасних викликів та загроз. *Економіка і організація управління*. 2022. № 2 (46) С. 67–75 (с. 70). URL: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2022.2.7>.

² Там само. С. 71.

³ Там само. С. 70.

⁴ Халатур С. М. Карамушко О. М. Крючко Л. С. Антикризове управління підприємствами: Погляд на світовий досвід. *Молодий вчений*. 2020. № 7 (2). С. 230–234 (с. 232–233). URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-7-83-49>.

Четверта, сімейна модель¹ не працює за воєнних криз, тому, що активи зосереджені в закритих колах фізичних осіб. Така модель використовується в Канаді, Італії, Латинській Америці, країнах Азії, Скандинавії, а також як одна з моделей у Франції. Інші моделі можуть бути елементами антикризової концепції завдяки значному впливу державних корпорацій та холдингів як органу управління.

Можемо підсумувати, що пряма рецепція світового досвіду антикризових програм з порятунку економіки в реалії України є недоцільною.

Висновки. При розробці національної моделі антикризового корпоративного управління ефективніше буде імплементація позитивних елементів світового досвіду² в новостворену парадигму з подальшим формуванням інститутів та колективного мислення через вдосконалення профільного законодавства, перетворення держави, як власника в ефективного акціонера, удосконалення управлінської структури підприємств, переведення державних підприємств на Міжнародні стандарти фінансової звітності для більшої прозорості операцій, вдосконалення системи корпоративного контролю, а також через підтримку державою малого і середнього бізнесу.

Ключові слова: корпоративний сектор, корпоративне управління, корпоративні права, національна модель корпоративного управління, світовий досвід, війна.

МІЖНАРОДНІ ПІДХОДИ ДО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗКРИТТЯ ДЕРЖАВНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ ВНЕСКУ В ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Олійник Максим
аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

oleynik_mv@ukr.net

м. Київ, Україна

Вступ. На тлі безпрецедентних проблем, викликаних необхідністю подолання наслідків повномасштабного вторгнення агресора, в Україні відбуваються активні процеси розбудови відносин з ЄС та просування глобальних трендів щодо досягнення Цілей сталого розвитку (далі – ЦСР). Прогрес із цих питань спричиняє системні зміни національного законодавства, спрямовані на підвищення довіри суспільства до діяльності підприємств державного сектору та модернізації системи їх звітності відповідно до

¹ Атаманчук З. А. Макогін З. Я. Моделі корпоративного управління: світовий досвід та проблеми формування в Україні в умовах сучасних викликів та загроз. *Економіка і організація управління*. 2022. № 2 (46). С. 67–75 (с. 70). URL: <https://doi.org/10.31558/2307-2318.2022.2.7>.

² Сінгаевский І. П. Міжнародний досвід створення та функціонування державних акціонерних та холдингових компаній. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/157584253.pdf> (с. 174-175).

європейського законодавства. Зазначене зумовлює актуальність вивчення новел європейського законодавства з питань регулювання розкриття фінансової та нефінансової інформації у спеціальній звітності.

Мета дослідження – виявлення та опис інституціональних чинників макроекономічного регулювання розкриття державними підприємствами інформації про вплив їх діяльності на економіку, екологію та суспільство.

Методи. Інституціональний та описовий аналіз; дедукція, синтез та узагальнення отриманих результатів.

Основні результати. Інформаційною базою оцінки дотримання ЦСР виступає відповідна звітність підприємств. На міжнародному рівні проводиться робота щодо уніфікації формування звіту про сталий розвиток. Цим питанням на глобальному рівні присвячена ініціатива “Керівництво з ключових показників звітності зі сталого розвитку та впливу на ЦСР” Конференції ООН з торгівлі та розвитку, IFRS S1 та IFRS S2 Ради з міжнародних стандартів сталого розвитку (International Sustainability Standards Board, ISSB).

В Україні практика складання звітності про сталий розвиток розвивається на добровільних засадах великими підприємствами або підприємствами, які входять до складу міжнародних груп компаній.

Висновки. На глобальному та регіональному рівнях відбувається перманентний процес розвитку регулювання розкриття підприємствами внеску у досягнення ЦСР. Україна як член ООН та країна – кандидат у члени ЄС має просувати відповідні інституціональні новели до національного законодавства.

Ключові слова: Цілі сталого розвитку, державні підприємства, звітність про сталий розвиток, IFRS.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦУКРОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Оменюк Володимир

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

v_omenyuk@ukr.net

м. Київ, Україна

Інтерес до вирощування цукрових буряків суттєво зріс в останні два роки. Наявність внутрішнього попиту і хороша ціна приваблюють аграріїв, які не вирощували культуру, додати її в сівозміну, а аграріїв, які займалися виробництвом цукрових буряків ще до війни, збільшувати площі¹. У 2023 р. до вітчизняних підприємств, які працювали у попередні періоди, приєдналися ще

¹ Цукрові буряки та збільшення площ під ними в 2023: чи залишиться культура у фаворитах?
<https://superagronom.com/articles/683-tsukrovi-buryaki-ta-zbilshennya-plosch-pid-nimi-v-2023-chi-zalishitsya-kultura-u-favoritah>

б цукрових заводів, враховуючи, що підприємства, розташовані на Харківщині, не змогли включитися у виробничий процес через заміновані поля¹.

Витрати на вирощування цукрових буряків в 2023 р. збільшилися на 15–20 %. Втім, вони окупаються врожайністю культури і ціною реалізації, що штовхає аграріїв збільшити площі під цукровими буряками в наступному році². Так, посівні площі під цукровими буряками в 2023 р. зросли до 249,9 тис. га, що на 28,7 % більше порівняно з 2022 р. і на 12 % більше порівняно з 2021 р. Збільшилися площі в Рівненській і Тернопільській областях³. До сегмента сировинної бази зайшли фермери-новачки⁴. Через складнощі з реалізацією зернових культур багато фермерів звернули увагу на ліквідність цукрових буряків. Цукровий буряк – складна культура в плані вирощування та догляду, але фермери-давальники відразу отримують прибуток. Цукрові заводи, домовляючись із сільгоспвиробником, забезпечують його насінням, добривами, засобами захисту рослин та технікою, що перебувають на балансі переробних підприємств⁵.

Досить гостро стоїть питання невизначеності ситуації щодо кількості посівних площ. Після війни вона суттєво збільшиться⁶, але лише після розмінування. Крім того, основними складнощами цукрової галузі лишаються технічно застаріле обладнання. Враховуємо, що цукрові буряки сприйнятливі до підготовки ґрунту та агротехніки, що може суттєво вплинути на врожайність. Також багато виробників мали фінансовими труднощі, що обмежувало їх можливість інвестувати в модернізацію виробництва.

Тому основними напрямками вирішення окреслених проблем є модернізація та технологічні інновації, а саме інвестування в сучасне обладнання та технології, що, у свою чергу, покращить ефективність і рентабельність виробництва та впровадження більш врожайних та стійких сортів буряків і розширення експортних можливостей.

Ключові слова: інновації, рентабельність.

¹ Валявський С. М. Експорт цукру як фундамент розвитку та забезпечення економічної стабільності цукрової промисловості України : дис. Національний університет Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка, 2023. URL: <https://reposit.nupr.edu.ua/bitstream/PoltNTU/12383/1/75%20%D0%A2.1-371-372.pdf>.

² Витрати на вирощування цукрових буряків окуповуються врожайністю та ціною реалізації // <https://superagronom.com/news/17912-vitrati-na-viroschuvannya-tsukrovih-buryakiv-okupovuyutsya-vroжайnistyu-ta-realizatsiyi#:~:text=%D0%92%D1%96%D0%BD%20%D0%B4%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D0%B2%2C%20%D1%89%D0%BE%20%D0%B2%D1%81%D1%96%20%D1%86%D1%96,%D0%B3%D0%B0>.

³ Цукрові буряки та збільшення площ під ними в 2023: чи залишиться культура у фаворитах? URL: <https://superagronom.com/articles/683-tsukrovi-buryaki-ta-zbilshennya-plosch-pid-nimi-v-2023-chi-zalishitsya-kultura-u-favoritah>.

⁴ Там само; Валявський С. М. Експорт цукру як фундамент розвитку та забезпечення економічної стабільності цукрової промисловості України : дис. Національний університет Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка, 2023. URL: <https://reposit.nupr.edu.ua/bitstream/PoltNTU/12383/1/75%20%D0%A2.1-371-372.pdf>.

⁵ Валявський С. М. Експорт цукру як фундамент розвитку та забезпечення економічної стабільності цукрової промисловості України : дис. Національний університет Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка, 2023. URL: <https://reposit.nupr.edu.ua/bitstream/PoltNTU/12383/1/75%20%D0%A2.1-371-372.pdf>.

⁶ Горбулін В. П. Світова глобальна проблема розмінування: український вектор. Вісник НАН України. 2022. №. 2. С. 3-13 (с. 6). URL: <https://visnyk-nanu.org.ua/ojs/index.php/v/article/view/321>.

ІНСТИТУЦІЙНА ТРАНСФОРМАЦІЯ СЕКТОРУ ЗАГАЛЬНОГО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

Сіньковський Микола

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

sinkovskn@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. Швидкий розвиток інформаційної революції у формі цифрової трансформації сектору загального державного управління (ЗДУ) вимагає нових підходів до вивчення організаційно-правових форм та механізмів управління економікою. Інституційні засади сектору ЗДУ у сфері цифровізації економіки потребують дослідження діалектики прямого та зворотного впливів інформатизації суспільства на стан національної економіки з урахуванням інституціональної специфіки її ресурсного забезпечення в умовах агресії.

Мета дослідження полягає у виокремленні та узагальненні ролі інституційної трансформації та цифрового забезпечення сектору ЗДУ в умовах подолання викликів воєнного стану.

Методи: аналізу, синтезу, узагальнення, діалектики, поєднання історичного та логічного.

Основні результати. Дослідження еволюції інституційної трансформації сектору ЗДУ передбачає використання методу історичного та логічного, застосування системного підходу тощо. Цілісний об’єкт дослідження – суспільство, напрям розвитку якого залежить від змін всіх його окремих форм: економічної, соціальної, політичної, гуманітарної, екологічної, безпекової тощо. Еволюція державного управління пройшла довгий історичний шлях трансформації в різних історичних умовах розвитку соціально-економічних систем. Інституційна трансформація сектору ЗДУ забезпечує соціальну адаптацію до нових умов управління.

Міністерство цифрової трансформації реалізує стратегію цифровізації сектору ЗДУ, що сприяє подоланню корупції та ієрархічності в системі управління, обмежує роль бюрократії у фінансуванні пріоритетних напрямів дослідження. На міністерство покладено відповідальність щодо цифрового розвитку та створенню цифрової інфраструктури. Останнім часом законодавча підтримка розвитку цифрової економіки стрімко зростає.

Висновки. Швидке запровадження цифровізації надає змогу підвищити ефективність економіки, а використання інституційного аналізу є методологічним фундаментом, що забезпечує перехід від одного стану взаємодії суб’єктів державного управління до якісно іншого з урахуванням безпекових ризиків воєнного стану.

Ключові слова: цифрова трансформація, інституційне забезпечення, сектор загального державного управління, інформатизація, інституційні зміни.

ПИТАННЯ АКТИВІЗАЦІІ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ЛІТАКОБУДУВАННЯ

Шевченко Ярослав

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

shevchenko42175@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. Україна входить до шести країн світу з потенціалом замкнутого технологічного циклу проектування і виробництва літаків різного призначення. Активізація діяльності авіабудівної промисловості спроможна забезпечити технологічний суверенітет у транспортному, пасажирському і військових сегментах внутрішнього ринку та поставки літаків і авіаційних двигунів на зовнішній ринок.

Підвищенню пріоритетності літакобудівної галузі призвана нова система активізації розроблення і впровадження системи державних преференцій та довгострокових економічних стимулів відродження і її прогресивного розвитку в повоєнний період. Державна підтримка активізації літакобудування забезпечить поповнення діючих і створення нових робочих місць, а також додаткові надходження до бюджету країни.

Мета дослідження – розроблення організаційно-економічного механізму державної підтримки активізації повоєнного вітчизняного літакобудування.

Методи: аналітико-статистичний, систематизації і узагальнення, композиції і декомпозиції, гіпотетико-дедуктивний. Робочою гіпотезою дослідження є оцінка діючих і проектування нових умов планово-ринкового механізму господарювання в галузі. Передбачається оцінка параметрів двох секторної моделі змішаної економіки “План-Ринок”.

Основні результати – визначені елементи системи преференцій і довгострокових стимулів активізації вітчизняного літакобудування. Обґрунтовані складові активізації відродження літакобудування: організаційно-економічного механізму державної підтримки повоєнного відродження вітчизняних підприємств; цільові преференції галузі; кредитне стимулювання проектування і виробництва літаків; лізингові схеми їх реалізації; експортний контроль поставок на зовнішній ринок.

Висновки. Повоєнне відродження вітчизняного літакобудування в планово-ринкових умовах господарювання вітчизняних підприємств передбачає створення державою відповідних передумов, насамперед у сфері корпоратизації й акціонування підприємств, державно-приватному комплексі за схемою виробничо-технологічної кооперації замкнутого циклу літакобудування країни. Визначені складові державної підтримки активізації відродження вітчизняного літакобудування будуть базуватись на новій системі довгострокових стимулів.

Ключові слова: літакобудування, активізація відродження, організаційно-

економічний механізм, система довгострокових стимулів.

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО: ІНКЛЮЗИВНИЙ РОЗВИТОК ТА ТРИГЕРИ ПОВОЄННОЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ

Петруха Сергій

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту в будівництві
Київський національний університет будівництва і архітектури
psv03051984@gmail.com

м. Київ, Україна

Демидьонук Ілля

здобувач
ДННУ “Академія фінансового управління”

ilyakri@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. Сільське господарство до повномасштабного вторгнення РФ виступало в ролі локомотиву української економіки, основою сільського розвитку, зокрема забезпечувало якість життя сільського населення, охорону і збереження природних ресурсів у сільській місцевості, диверсифікацію й розвиток сільської економіки на засадах Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року¹. Однак повномасштабне вторгнення, завдані збитки (втрати) сільському господарству звели фактично нанівець цілепокладання в Стратегії розвитку АПК², оприлюдненої Мінагрополітики в середині другого року війни, задавши новий тренд інклюзії в розвитку сільського господарства.

Мета – дослідження потенціалу інклюзивного розвитку сільського господарства в умовах правового режиму воєнного стану та визначення тригерів його повоєнної реконструкції.

Методи. Теоретико-методологічною основою дослідження слугують загальнонаукові та спеціальні методи пізнання явищ й процесів економічного розвитку сільського господарства.

Основні результати. Збройна агресія РФ стала першопричиною зламу моделі онтогенезу сільського господарства – від сталого до інклюзивного розвитку. Його домінантами має стати антикризове регулювання та забезпечення фізичного виживання, безпеки та стійкості агропродовольчих ланцюгів створення доданої

¹ Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>.

² Стратегія розвитку агропромислового комплексу України. URL: https://minagro.gov.ua/storage/app/sites/1/uploaded-files/230601_%D0%A1%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%90%D0%B3%D1%80%D0%BE_v.1.10_21-06.pdf.

вартості¹. При цьому питання Цілей сталого розвитку України в період функціонування сільського господарства в умовах правового режиму воєнного стану відходять на другий план. З початком повоєнної реконструкції інерція функціонування сільського господарства дасть змогу знайти нові точки зростання, які мають бути однозначно зважені на положення Спільної сільськогосподарської політики (ССП) та можливості системи управління державними фінансами.

Висновки. Початок переговорів про вступ України до ЄС сприятиме подальшому інклюзивному розвитку сільського господарства, його поетапному зближенню із засадничими положеннями ССП. Проте необхідно враховувати, що пов'язані з такою перспективою аграрні реформи та взяті зобов'язання потенційно обмежать варіанти застосування притаманних для України моделей антикризової регуляції.

Ключові слова: сільське господарство, інклюзивний розвитку, повоєнна реконструкція, Спільна сільськогосподарська політика, державні фінанси.

БІОЕКОНОМІКА -- МАГІСТРАЛЬНИЙ НАПРЯМ ПОВОЄННОЇ КОЛАБОРАЦІЇ СІЛЬСЬКОЇ ТА БУДІВЕЛЬНОЇ ЕКОНОМІК

Петруха Ніна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту в будівництві
Київський національний університет будівництва і архітектури
nninna1983@gmail.com
м. Київ, Україна

Кушнерук Олександр

здобувач
ДННУ “Академія фінансового управління”
alex.kushneruk@gmail.com
м. Київ, Україна

Вступ. Через неспровоковану збройну агресію рф проти України обсяг світової економіки до 2023 р. скоротиться на 1 %², що еквівалентно 1 трлн дол. США. В Україні реальний ВВП у 2022 р. впав на 29,1 %³, досягши історичного максимуму за всю історію незалежності України та повернувся (в абсолютному вимірі) до рівня початку 2000-х років. У цей період започатковувався біотехнологічний вектор економічних реформ, який, серед іншого, дав змогу забезпечити не лише стабільність, а й подальші випереджаючі темпи зростання

¹ Ryzhakova G., Petrukha S., Petrukha N., Krupelnytska O., Hudenko O. Agro-food value added chains: methodology, technique and architecture. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. No. 4 (45). P. 385–395. URL: <https://doi.org/10.55643/fcapter.4.45.2022.3809>.

² Liadze I., Macchiarelli C., Mortimer-Lee P., Sanchez Juanino P. The Economic Costs of the RussiaUkraine Conflict. The National Institute of Economic and Social Research. URL: <https://www.niesr.ac.uk/wp-content/uploads/2022/03/PP32-Economic-Costs-Russia-Ukraine.pdf?ver=bwkluo5sV2ua7hRVXCB9>.

³ Погарська О. Економіка України в умовах війни / Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Poharska_pr_01-02.06.2023.pdf?v=4.

валового виробництва сільгосппродукції та обсягів житлового будівництва. На тепер, незважаючи на непорівняні біотехнологічні здобутки, економічна рецесія фактично відкидає сільську та будівельну галузь на початковий рівень реалізації біотехнологічного вектору, однак додатково забарвлюючи його правовим режимом воєнного стану.

Мета – дослідження історіографії біоекономічного центрizmu в розвитку сільської та будівельної економік, визначення перспектив їх повоєнної реконструкції на ґрунті біотехнологій.

Методи. Для розв’язання поставлених завдань було застосовано загальні та спеціальні методи наукового пізнання, зокрема історичний метод, метод наукової періодизації, теоретичного узагальнення, групування, систематизації та порівняння.

Основні результати. Регуляторно задана колаборація сільської та будівельної галузей у сфері розвитку біотехнологій за 20 років дала змогу збудувати 68 промислових біогазових станцій, утворивши додану вартість у формі щорічного додатково споживання сільгоспсировини на рівня не меншому 1,8 млн т (свіжої маси), тисяч тонн будівельних матеріалів для зведення цих промислових об’єктів. Однак правовий режим воєнного стану та реалізація заходів, передбачених Планом відновлення України від наслідків війни передбачає нарощення об’ємів залучення приватних вітчизняних й іноземних інвестицій. Для цього в липні 2023 р. були внесені зміни до деяких законодавчих актів України щодо реалізації інвестиційних проектів із значними інвестиціями¹, в яких, зокрема, передбачено, поширення державної підтримки на будівництво нових біогазових і біометанових заводів.

Висновки. До повномасштабного вторгнення рф Україна досягла значного прогресу у створенні біоекономічного вектора розвитку сільської й будівельної економіки, що в умовах воєнного стану дало змогу, серед іншого, забезпечити у визначених межах енергетичну безпеку країни. Подальші поступи в біоекономічному центризмі можливі за рахунок апроксимації Європейського зеленого курсу на підойми Плану відновлення України від наслідків війни та використання ресурсу Фонду підтримки України до 2027 р.

Ключові слова: біоекономіка, сільська економіка, будівельна економіка, повоєнне відновлення.

¹ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реалізації інвестиційних проектів із значними інвестиціями : Закон України від 09.08.2023 № 3311-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3311-20#n11>

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЗБИТКІВ, ЗАВДАНИХ РУЙНУВАННЯМ МАЙНА В ЕНЕРГЕТИЧНІЙ ІНФРАСТРУКТУРІ ВНАСЛІДОК ВІЙНИ

Покачайло Валентин

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

vprokachaylo@gmail.com

м. Київ, Україна

Маркус Віктор

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

viktor@markus.expert

м. Київ, Україна

Вступ. Проблема кількісного визначення збитків у сегменті критичної інфраструктури (енергозабезпечення) в умовах воєнного стану потребує систематизації і алгоритмізації процесу. Це зумовлено тим, що результат оцінки потребує обґрунтованості й захисту, зокрема при міжнародному арбітражу тощо.

Мета дослідження – адаптація існуючих моделей розрахунку вартості збитків, завданих енергетичній інфраструктурі, відповідно до засад міжнародної та вітчизняної нормативно-законодавчої бази.

Методи. Методи визначення вартості завданої шкоди адаптовані до існуючої нормативно-законодавчої бази в сфері оцінки майна.

Основні результати. Розроблення методології оцінки втрат в критичній енергетичній інфраструктурі внаслідок війни, потребує осмислення існуючої бази кількісного виміру збитків.

Проблема кількісного визначення розміру збитків полягає в тому, що рішення про компенсацію та її розмір приймається в судовому порядку або в умовах арбітражу. Це зумовлює необхідність доказовості збитків, наявності відповідних документів на право власності пошкоджених активів; бухгалтерської документації; документів, що засвідчують факт нанесення шкоди.

Серед сегментів сектору електроенергетики найбільше постраждала енергогенерація (3,9 млрд дол. США), система передачі електроенергії (1,9 млрд дол. США), сегменту розподілу електроенергії (в регіонах, підконтрольних уряду України – приблизно 404 млн дол. США). Обчислення завданої шкоди в електроенергетичній галузі проводиться на основі вартості заміщення (із обладнанням подібної якості). В умовах повномасштабної агресії деякі активи були пошкоджені та ремонтувались по декілька разів¹.

При аналізі вартісних виразів завданої шкоди застосовується вартість заміщення; збитки враховують упущену вигоду та супутні втрати; потреби у

¹ Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення в Україні у період із 24 лютого 2022 року до 24 лютого 2023 року (RDNA2) / Світовий Банк, Уряд України, Європейський Союз, Організація Об'єднаних Націй. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099062823034041908/pdf/P18017401fe8430010af21016afb4ebc8c4.pdf>.

відновленні формуються на базі відновної вартості з врахуванням надбавки, пов’язаною з відновленням відповідно до принципу відбудови “краще, ніж було” (build back better), що дасть змогу втілювати стандарти сталого розвитку, модернізацію та вдосконалення енергоефективності. Заходи щодо побудови сучасної енергетичної моделі слід розробляти відповідно до енергетичної стратегії ЄС щодо вуглецевої нейтральності економіки, досягнення кліматичних цілей.

Питання визначення розміру шкоди, збитків та потреб у відновленні енергетичної інфраструктури є масштабними, нагальними, та потребують заснування єдиних підходів.

Єдиний підхід до визначення розміру збитків – це запорука обґрунтованості, можливості створення єдиної системи розрахунків. Використання всіма суб’єктами єдиної системи визначення розміру шкоди, збитків та потреб у відновленні суттєво прискорить та дасть змогу уніфікувати процедури розрахунків, обґрунтування розміру збитків, збір підтверджуючих документів, прийняття рішення про компенсацію. Це дасть змогу скоріше перейти безпосередньо до відновлення як зруйнованих активів так і захищеності критичної інфраструктури в цілому.

Висновки. Станом на сьогодні, інформація про заподіяну шкоду енергетичній інфраструктурі – внаслідок її масовості – не мають системного характеру. Обґрунтоване системне визначення вартості шкоди заподіяне енергетичній галузі є важливим питанням для економіки України. Вирішення питання щодо оцінки збитків містить у собі технічні, методичні й наукові складові та ґрунтується на засадах міжнародної та вітчизняної нормативно-законодавчої бази.

Ключові слова: оцінка втрат, оцінка збитків, методи визначення вартості, енергетична інфраструктура, критична інфраструктура.

ФІСКАЛЬНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ В ПЕРІОД ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Хаустова Вікторія

аспірантка

ДННУ “Академія фінансового управління”

vkhou@ukr.net

м. Київ, Україна

Вступ. Питання ролі держави в регулюванні економічного розвитку при повоєнному відновленні набуває все більшої актуальності. Особливо необхідним буде впровадження нових підходів в фіскальному регулюванні альтернативної енергетики при повоєнному відновленні, оскільки цілий ряд енергетичних об’єктів України зруйновано або пошкоджено, а термін роботи існуючих атомних

електростанцій у черговий раз було подовжено до 2030 р і навряд чи він буде подовжений ще. Будівництво нових атомних електростанцій надзвичайно затратне, разом з проєктувальними роботами триває не менше десятиріччя і до початку виводу існуючих електростанцій з експлуатації в 2030 р. вже не може бути здійснено. Тому у держави немає іншого виходу при повоєнному відновленні, крім стимулювання шляхом фіскального регулювання розвитку альтернативних джерел енергії, як екологічних джерел енергії з коротким терміном введення в експлуатацію (від 2-3 років), невеликими обсягами інвестицій і, головне, з енергетичними об'єктами локальної генерації і локального споживання енергії без будівництва протяжних, вартісних ліній електропередачі, котрі займають великі земельні площі й вимагають наявності захисних смуг.

Мета дослідження – розроблення та напрацювання можливих методів і форм фіскальної підтримки розвитку альтернативної енергетики при повоєнному відновленні.

Методи: Методологічною основою дослідження є загальні та спеціальні наукові методи: діалектичний метод пізнання, аналізу та синтезу, узагальнення інформації, монографічного дослідження, абстракції, порівняння, статистичні методи дослідження даних.

Основні результати – Розглянуто можливість застосування відомих груп важелів та інструментів фіскального регулювання підтримки розвитку альтернативної енергетики при повоєнному відновленні. У загальному вигляді фіскальне регулювання - це державні правила та закони, призначені для контролю та управління поведінкою суб'єктів економіки. Сформульовані основні підходи до можливості бюджетного та податкового регулювання підтримки розвитку альтернативної енергетики при повоєнному відновленні. Державне регулювання також розглядається як вплив держави на умови здійснення та інтенсивність господарських процесів.

Висновки. Реалізація механізму фіскального регулювання передбачає використання двох основних груп важелів – бюджетних та податкових, дія яких реалізується через застосування відповідних інструментів. Показано, що фіскальне регулювання розвитку альтернативної енергетики є одним з небагатьох можливих напрямів повоєнного відновлення України.

Ключові слова: фіскальне регулювання, економіка, альтернативна енергетика, податкові важелі.

ШЕРИНГОВА ЕКОНОМІКА ВЕЛИКОБРИТАНІЇ ЯК ПРИКЛАД ДОВГОСТРОКОВОГО ПОРТФЕЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ У ПОВОЄННИЙ ЧАС ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Петрусевич Геннадій

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

gennadii.petrusevych@gmail.com

Київ, Україна

Будь-яка війна руйнує економіку та виснажує ресурси. І Україна в цій ситуації – не виняток. Задля виходу зі скрутного становища необхідно обрати економічну модель, що за максимально короткий час призведе до відновлення нашої держави. Одна з таких моделей, що сприяє покращенню соціальних відносин та посиленню відчуття актуальності виснаження ресурсів, бере свій початок з часів Великої рецесії та має назву “економіка спільного використання” (англ. – шерингова економіка).

Метою даної публікації є аналіз позитивного досвіду використання шерингової економіки у Великобританії — країні, що змогла збудувати одну з найсильніших економік сучасності.

Увагу заслуговує бюджет Великої Британії за 2015 р. З метою сприяння зростанню економіки держави, в ньому було окремо зосереджено увагу на створенні динамічної економіки. Тож потрібно бізнес розпочати, інвестувати в нього та розвивати, в тому числі через комплексний пакет заходів задля подолання бар'єрів та розкриття потенціалу шерингової економіки, що допомогло би британським підприємствам досягти успіху всередині країни та розширити свої ринки за кордоном. Уряд виявив бажання забезпечити Британії статус глобального центру шерингової економіки, надаючи змогу приватним особам і підприємствам максимально використовувати свої активи, ресурси, час і навички за допомогою різних онлайн-платформ.

У бюджеті було прописано ряд основних запланованих реформ економіки:

- полегшення для фізичних осіб суборенди приміщення шляхом законодавчої заборони виключати її в приватних строкових договорах оренди житла;

- оновлення рамок державних закупівель для включення платформ шерингової економіки, а саме: державним службовцям дозволять приймати рішення з бронювання житла та транспорту під час подорожі в офіційному бізнесі, де це представляє цінність для грошей;

- запуск двох пілотних проєктів у Лідсі та Великому Манчестері (Leeds City Region and Greater Manchester), щоб випробувати місцеві ініціативи в напрямках спільного транспорту, спільного громадського простору, а також охорони здоров'я та соціальної допомоги;

- заохочення місцевих органів влади до допомоги, включаючи здачу в оренду паркомісць, спільного використання робочих просторів та торговельних площ;

- розширення національної платформи для реклами вільного простору центрального та місцевого самоврядування для підприємств, приватних осіб та громадських груп, якщо це необхідно;

- сприяння використанню сайтів шерингової економіки під час створення нового чи розвитку існуючого бізнесу шляхом співпраці претендентів з органом Sharing Economy UK, тощо.

Проведений аналіз вказує на доцільність використання бодай елементів шерингової економіки у повоєнному відновленні економіки України, бо ця економічна модель Великобританії спирається на співпрацю держави, представників бізнесу та громадян з використанням різноманітних рішень у сфері ІТ. Активний розвиток ринку ІТ сприяв обізнаності нашого населення з популярними онлайн-сервісами від держави – такими як ДІЯ, PROZORRO та E-DATA. Тож упровадження подібної моделі дасть можливість Україні залучити інвестиції для розвитку економіки на місцевому рівні від фізичних осіб, так і від бізнесу у вигляді саме довгострокових портфельних інвестицій. Бо гарантом стабільності цієї моделі може виступити сама держава, а британська економіка є яскравим прикладом для реалізації.

Ключові слова: довгострокові портфельні інвестиції, економіка спільного використання, шерингова економіка, повоєнне відновлення економіки України, залучення інвестицій, розвиток ринку ІТ.

EU INNOVATIONS IN THE FIGHT AGAINST TAX EVASION

Svitlana Vorobei

PhD student

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

vorobei.svit@gmail.com

Kharkiv, Ukraine

Introduction. In December 2021, the European Commission published the draft Anti-Tax Avoidance Directive III (ATAD III) as part of its ongoing fight against base erosion. The initiative is aimed at preventing tax evasion and avoidance in the EU. Its implementation has a potential impact on investment funds that currently comply with EU taxation directives and agreements.

Objective. To study the EU institutional innovations in the field of combating tax evasion.

Methods. In the course of achieving the stated objective, the institutional approach and methods of synthesis, induction and deduction are used.

Main results. The draft of ATAD III aimed to solve the problem of misuse of transit companies by creating a common system of their identification and sanctions. It also includes provisions on data exchange between EU member states.

Conclusions. The importance of the key implications of ATAD III necessitates that

management take preventive measures in preparation for the innovations included in the document.

Keywords: tax system, international taxation, OECD, fiscal regulation, economic development, international taxation, income tax, digitization, avoidance of double taxation.

STATE DEBT AND THE NEW UKRAINIAN DOCTRINE

Roman Miakota

postgraduate

SESE “The Academy of Financial Management”

myakota.roman@gmail.com

Kyiv, Ukraine

Anastasiia Mazur

postgraduate

Kyiv National University of Construction and Architecture

kisyknastena15@gmail.com

Kyiv, Ukraine

Introduction. The state debt and the new Ukrainian doctrine determine the key aspects of strategic measures aimed at restoring Ukraine from the consequences of the war, ensuring its sovereignty, safe development, and stability of the functioning of the financial and economic system. In the conditions of military challenges and the need for effective management of public finances, regulatory institutions recognize the need to implement specific initiatives to reduce the debt burden. This reflects the strategic importance of approximating the European standards for assessing the level of debt burden¹ of ensuring the economic independence and financial stability of the country.

The goal of the study. It consists in the analysis of the influence of the “contours” of the new Ukrainian doctrine on the indicators of the state debt and the financial capacity to ensure the implementation of the Plan for the recovery of Ukraine from the consequences of the war.

Methods. Content analysis, monitoring of socio-political and economic trends, statistical analysis, review of literary sources.

Main results. Public debt is a key factor affecting the country's stability and development. The need for specific debt reduction measures is determined by the striving for economic independence and financial stability², ensuring the guidelines of the new Ukrainian doctrine³, including the philosophy of victory, the globality of

¹ Гасанов С. С. Міжнародні стандарти статистики державного боргу та їх впровадження в систему управління державними фінансами України. *Фінанси України*. 2023. № 1. С. 26–47. URL: <https://doi.org/10.33763/finukr2023.01.026>.

² Petrukha N., Petrukha S., Miakot R. Public debt management in the countries of the European union: lessons for Ukraine. *Inclusion and Society*. 2023. № 1. P. 24–35. URL: <https://doi.org/10.32782/2787-5137-2023-1-3>.

³ Нова доктрина: якою буде Україна після перемоги. URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/nova-doktrina-yakoyu-bude-ukrayina-pislya-peremogi>.

Ukrainian security, the politics of heroes, the politics of justice and the politics of transformation. At the same time, special attention should be paid to the impact of the effects of the recovery of Ukraine from the consequences of the war based on the new Ukrainian doctrine on indicators of public debt and the stability of public finances. The balanced implementation of the doctrine is defined as an effective tool for managing the public debt and ensuring sustainable recovery of Ukraine from the consequences of the war. This, given the high uncertainty caused by the war, involves the introduction of active management of current debt and increased cooperation with international partners to gain access to external concessional financing. This approach will make it possible to ease the pressure on the state budget, fulfill Ukraine's obligations to the IMF within the framework of the Extended Financing Mechanism, the purpose of which, among other things, is to preserve fiscal and debt stability.

Conclusions. The goals of the new Ukrainian doctrine, in particular regarding liberation from occupation and global positioning, contribute to economic growth and risk reduction in general and the stability of public finances. The public debt is one of the key factors for ensuring such stability and resource provision for the implementation of the measures provided for by the new Ukrainian doctrine. Purposeful implementation of the doctrine is defined as an effective tool for reducing the state debt, achieving the stability of state finances, creating prerequisites for the recovery of Ukraine from the consequences of the war.

Keywords: public debt, the new Ukrainian doctrine, public finances, sustainability, the IMF, recovery of Ukraine from the consequences of the war.

РОЗДІЛ 2. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ ТА ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ РЕЗИЛІЄНТНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ

Борщук Олександр

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

alexbor1989@gmail.com

Київ, Україна

Забезпечення резилієнтності економіки України в умовах збройної агресії та повоєнного відновлення є надзвичайно важливим завданням, вимагаючи системної стратегії та координації зусиль уряду, бізнесу та громадянського суспільства. Першочергове завдання – розроблення імплементованої стратегії економічної резилієнтності, яка охоплює всі аспекти можливих сценаріїв. Важливо визначити критичні сектори та створити стратегічні резерви для забезпечення поточного відновлення в умовах невизначеного строку збройної агресії, блокування кордонів та відтоку людського капіталу.

Однією з ключових складових є розвиток гнучкої виробничої інфраструктури та технологій. Це дасть змогу ефективно маневрувати та забезпечити швидке відновлення виробництва у постраждалих районах. Зміцнення кібербезпеки є необхідністю для захисту важливих інформаційних ресурсів та попередження можливих кібератак.

Розвиток інноваційних галузей визначається як стратегічний підхід для економічного відновлення. Сприяння новим технологіям та науковим дослідженням може стати джерелом конкурентоспроможності та сталого росту в умовах воєнного конфлікту.

Соціальна підтримка є важливим аспектом, оскільки конфлікт суттєво позначився на життєвому рівні громадян. Значний відтік людського капіталу ставить ключові виклики до економічного зростання. Окрім безпекових характеристик потрібно створювати умови для підтримки повернення громадян, які вимушені були виїхати за кордон та вже асимілювались серед місцевого населення за кордоном.

Залучення іноземних інвестицій та міжнародна співпраця є стратегічно важливими для швидкого відновлення економіки. Розвиток міжнародних партнерств та спільних проєктів дасть змогу подолати наслідки конфлікту та стимулювати всеохоплюючий економічний розвиток.

Варто враховувати, що високий рівень витрат бюджету на оборонну галузь збережеться ще на тривалий час для формування безпечних кордонів, власного

виробництва боєприпасів та реформування війська до стандартів НАТО (навіть при підтримці західних партнерів).

У цілому впровадження цих тез дасть змогу забезпечити стійкість та швидке відновлення економіки України в умовах збройної агресії та після неї, яке зможе зменшити дефіцит торгового балансу України та сприятиме поверненню громадян в Україну.

Ключові слова: стратегічні резерви, критичні сектори, відтік людського капіталу, міжнародні інвестиції.

СТАБІЛЬНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ: ОЦІНКА ТА АКТИВІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОЄКТІВ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ

Височанська Анна
аспірантка
Державний податковий університет
anna.vysochanska@gmail.com
м. Ірпінь, Україна

Сучасна економічна ситуація в Україні зумовлює нагальну потребу в оцінці та активізації інвестиційного потенціалу проєктів відновлення. Це не лише стратегічний крок, а й ключовий елемент стабільного розвитку країни.

На першому етапі нашого аналізу важливо визначити основні галузі, які потребують пріоритетного відновлення.

По-перше, інфраструктура є тим стовпом, на якому ґрунтується наше економічне та соціальне благополуччя. Розбудова та модернізація доріг, мостів, транспортних мереж – це не просто витрати, а й інвестиції у зручність та ефективність нашого життя.

По-друге, інноваційні технології визначають темпи розвитку. Цифрові технології, штучний інтелект, зелена енергія – це ті сфери, де наші інвестиції можуть призвести до величезних переваг для суспільства, екології та нашої економіки.

Також не слід забувати про малі та середні підприємства. Вони є кардинальною частиною нашого економічного ландшафту та джерелом інновацій. Підтримка цих підприємств сприятиме зростанню зайнятості та створенню нових можливостей для розвитку. Таким чином, наша відповідальність – це активно аналізувати, інвестувати та сприяти розвитку галузей, які визначатимуть наше майбутнє.

Оцінка інвестиційного потенціалу включає не лише кількість доступних коштів, а і якість регуляторного середовища: прозорість, ефективне управління та здатність до ризик-орієнтованих рішень.

Прозорість є ключовим фактором, який визначає рішення інвесторів. Чим

більше вони можуть довіряти інформації та процесам, тим більше впевненості вони матимуть у своїх інвестиціях. Тому, створення прозорого середовища - це вкрай важлива задача для нас усіх.

Важливим аспектом є ефективне управління. Якщо інвестори відчують, що їхні інвестиції будуть ефективно використані, то це стає стимулом для залучення нових коштів та розвитку економіки. Тут мова йде не лише про фінансовий аспект, але і про ефективність в управлінні ресурсами та проектами.

Інвестиції завжди пов'язані з певним ризиком, і інвестори оцінюють, наскільки держава чи компанія готова приймати та керувати цими ризиками. Гнучкість та здатність до інноваційних, ризик-орієнтованих стратегій можуть зробити нас привабливими для інвесторів.

У свою чергу, слід звернути увагу на міжнародний аспект інвестицій. Залучення іноземних інвесторів не лише забезпечить нас фінансовими ресурсами, але і внесе передові технології та міжнародний досвід у наше господарство. Іноземні інвестори можуть стати ключовим джерелом фінансування для наших стратегічних проєктів та розвитку економіки. Це відкриває нові можливості для модернізації та стабільності, що є фундаментальним для досягнення наших економічних цілей. Іноземні інвестори приносять із собою передові технології та інновації. Обмін досвідом у галузі новітніх технологій може значно поліпшити ефективність наших виробничих процесів та розвиток науки та освіти. Це відкриває двері для нашого збагачення міжнародним досвідом та кращими практиками у сферах управління, корпоративного устрою та сталого розвитку. Інтернаціоналізація наших підприємств може підвищити їхню конкурентоспроможність на світовому ринку.

Стратегічний напрям передбачає встановлення партнерств між урядом, бізнес-середовищем та міжнародними організаціями. Спільні зусилля у напрямі сталого економічного зростання та соціальної відповідальності стають ключовими умовами для успіху. Партнерства між урядом та бізнес-середовищем можуть значно поліпшити бізнес-клімат та залучити інвестиції. Ефективне взаємодії уряду та підприємств може сприяти вирішенню проблем, що стоять перед нашою економікою. Важливо враховувати міжнародний аспект. Співпраця з міжнародними організаціями розширює горизонти і вносить глобальну перспективу в наші стратегії. Це може означати обмін досвідом, технологіями та ресурсами, сприяючи більш стійкому та збалансованому розвитку. Соціальна відповідальність є неодмінною частиною стратегічного напрямку. Спільні зусилля в контексті сталого економічного зростання та соціальної відповідальності відображають наше зобов'язання перед суспільством. Це означає не тільки економічний успіх, а й забезпечення високих стандартів життя та рівних можливостей для всіх громадян.

Підсумовуючи, активізація інвестиційного потенціалу проєктів відновлення економіки – це не просто стратегічний крок, а й необхідний елемент стабільного

розвитку України. Звертаємо увагу всіх зацікавлених сторін до цього важливого завдання, сподіваючись на спільний успіх та процвітання нашої країни.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційний потенціал, іноземні інвестиції, залучення, потенційні інвестори.

ОГЛЯД РИЗИКІВ ФІНАНСОВИХ ЗЛОЧИНІВ В ОПЕРАЦІЯХ З ВІДМИВАННЯ ДОХОДІВ, ОТРИМАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ, ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЇХ ЗМЕНШЕННЯ

Волкова Валерія

аспірантка

ДННУ “Академія фінансового управління”

valeriya.vodus@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. Майнінг криптовалют є важливою частиною криптоіндустрії, але він також особливо привабливий для злочинців, оскільки надає засоби для отримання грошей з абсолютно чистого вихідного джерела в мережі. Розуміння життєвого циклу типової транзакції криптовалюти ставить у контекст роль майнінгу криптовалют.

Мета дослідження. Дослідження основних ризиків використання майнінгу криптовалют в операціях з відмивання доходів дає відповідь на шляхи їх зменшення та оптимізації у сучасному цифровому просторі.

Методи. Спостереження, порівняння, аналіз, синтез.

Основні результати. Зростання популярності криптовалют за останні роки привернуло інтерес громадськості, інвесторів та увагу регуляторів. Хоча заголовки, пов’язані з криптовалютою зараз є звичним явищем, майнінг криптовалют залишається незрозумілою темою для більшості. Фахівці з боротьби з фінансовими злочинами, які мають справу з ризиками криптовалют, повинні обов’язково зосередитися на тому, що може здаватися периферійними ризиками – ризики використання майнінгу криптовалют.

Майнінг криптовалют є важливою частиною сфери криптоіндустрії, але він також особливо привабливий для злочинців, оскільки надає можливість отримання грошей з абсолютно чистого вихідного джерела в мережі.

Майнінг криптовалюти можна розділити на три окремі види: (а) власний майнінг, коли майнери працюють і обслуговують власне обладнання для отримання прибутку; (б) віддалений хостинг, де центри обробки даних або приміщення облаштовані обладнанням, що належить і надається клієнту для власного використання в майнінгу; (в) хмарний майнінг, коли клієнти здають в оренду власні обчислювальні потужності для використання третім особам. Багато хто з учасників майнінгу криптовалют також долучається до пулів майнінгу – груп майнерів, які спільно використовують свої обчислювальні ресурси для

видобутку нових монет та розподілу винагород між учасниками відповідно до їхніх відповідних внесків¹.

За роки, що минули з моменту видобутку першого блоку біткоіна у 2009 р., майнінг криптовалюти став дуже активним та відповідно, як легальним, так і нелегальним. З огляду на те, що до останнього майнінгу біткоїнів залишилося понад 100 років, а різноманітні криптовалюти генеруються та здійснюють трансакції щодня, шахраї використовують майнінг криптовалют у своїх цілях, щоб заплутати сліди одержаних доходів в незаконний спосіб.

Шахрайські послуги з майнінгу криптовалют були поширені ще під час відносного зародження майнінгу біткоїнів, коли уявні постачальники обладнання для майнінгу ошукували своїх клієнтів шляхом псевдопостачання обладнання для майнінгу, або компанії пропонували споживачам “послуги майнінгу” біткоїнів, стягуючи з них авансову плату в обмін на обчислювальний час, який вони зрештою не надавали.

Криптоджекінг, який розуміється як несанкціоноване використання комп’ютера/пристрою для майнінгу криптовалюти (зазвичай пов’язане з кіберзлочинцями та хакерами), може варіюватися від крадіжки електроенергії для забезпечення операцій майнінгу до використання зловмисного програмного забезпечення для викрадення обчислювальних потужностей користувачів комп’ютерів, які нічого не підозрюють².

Ще одним популярним видом злочину є конвергенція зі злочинністю. Зростання популярності майнінгу криптовалют призвело до збільшення конвергенції з іншими злочинними видами діяльності, такими як незаконний обіг наркотиків, продаж зброї тощо.

Оскільки оператори майнінг-пулу зазвичай не проводять належну перевірку учасників ринку, що передує встановленню фінансових відносин (KYC/AML), підвищується ймовірність того, що майнери-учасники можуть проводити упереджено операції або використовувати активи кримінального походження.

Зважаючи на те, що майнінг не є злочином у більшості юрисдикцій, майнери можуть брати участь в операціях, які сприяють збільшенню їх трансакцій, тим самим своїми діями вони несвідомо сприяють процесу відмивання коштів. Під час атаки в егоїстичному майнінгу окремий майнер (або мережа об’єднаних майнерів) приватно генерує серію трансакцій, які він (вони) перевіряє та одразу надсилає в мережу, гарантуючи, що його приватні трансакції представляють найдовший ланцюжок та додають до блокчейну. У такій атаці добропорядні особи, які роблять внесок у публічні блоки та витрачають обчислювальну потужність, але в кінцевому варіанті приймається ланцюжок егоїстичного майнера, оскільки він

¹ Що таке майнінг пул. URL: <https://blockchain-media.org/uk/chto-takoe-majning-pul>.

² Криптохеджінг. URL: <https://coinmarketcap.com/academy/uk/glossary/crypto-jacking>.

найдовший. На захист від таких атак вже були зроблені пропозиції змінити правила перевірки блоку, щоб врахувати час публікації блоку¹.

Злочинна діяльність за допомогою майнінгу криптовалют не обмежується криптовикраденням або егоїстичним майнінгом. Розслідування, проведене постачальником послуг аналітики блокчейну Coinfirm показало, що майнерам, ймовірно, сплачувалися високі комісії за транзакції, отримані від незаконної вигоди, або в обмін на щойно видобуті монети, або в обмін на сплачені комісії за майнінг, або в обмін на те й інше. Подібно до егоїстичного майнінгу, ця техніка вимагає змови між відправником криптовалюти та майнером, який приватно створює та підтверджує відносно низькі біткоїн-транзакції з непропорційно високою комісією за майнінг, яка іноді сягає сотень тисяч доларів. Після того, як блок-кандидат був підібраний за допомогою сприятливих транзакцій (наприклад, з власного приватного гаманця майнера або гаманця клієнта), майнер, що вступив у змову (або пул майнінгу), перевіряє блок та поширює його в мережу для включення до блокчейну.

Більш широкі ризики фінансових злочинів, пов'язані з майнінгом криптовалют, не обмежуються лише “комісією”. Майнінг як послуга (MaaS) також може використовуватися для конвертації доходів, отриманих злочинним шляхом (фіатні валюти або криптовалюти з відстежуваною історією незаконної діяльності) у чисті монети, які продаються на відкритому ринку за 10–20% їхньої ринкової вартості. У такому випадку служби віддаленого хостингу або хмарного майнінгу обмінюють плату за послуги майнінгу (без достатньої належної перевірки щодо ідентифікації контрагентів або походження активів) на щойно згенеровані або видобуті монети клієнту, який платить. Цей метод приховування початкового джерела коштів має додаткову перевагу отримання нових криптовалют без історії транзакцій.

Нещодавно фірма з кібербезпеки Mandiant опублікувала дослідження про те, як північнокорейський хакерський синдикат Lazarus Group використовує вкрадену криптовалюту для отримання щойно видобутої криптовалюти за допомогою хеш-сервісів².

Наведені вище приклади показують, що деякі майнінгові операції та пули можуть використовуватися криптозлочинцями з метою відмивання грошей, зокрема ті, які виходять за межі майнінгу й включають послуги, які зазвичай пропонують VASP.

Як регулятори, так і фахівці з боротьби з фінансовими злочинами повинні усвідомлювати ризики майнінгу криптовалют. Регулятори можуть отримати високий результат у своїй роботі від більш пильної уваги до пулів майнінгу.

¹ Що таке егоїстичний майнінг. URL: <https://academy.binance.com/uk/articles/selfish-mining-explained>.

² APT43: North Korean Group Uses Cybercrime to Fund Espionage. URL: <https://services.google.com/fh/files/misc/apt43-report-en.pdf>.

Зокрема, аналіз діяльності в пулі пам'яті отримав мало уваги, але міг би дати багато цінних даних.

Ті, хто керує ризиками фінансових злочинів у фінансових установах, можуть зменшити ці ризики, якщо будуть приділяти пильнішу увагу транзакціям майнінгу криптовалюти та операторам пулу майнінгу. Виявлення підозрілої діяльності, пов'язаної з майнінгом, може включати індикатори високого ризику, такі як ідентифікація адрес блокчейнів зі значною частиною транзакцій, які передають значні комісії майнеру (на 5% більше, ніж середня мережева комісія за майнінг на момент транзакції) або адреси, які отримують щойно згенеровані криптовалюти від майнера або пулу майнінгу, який нещодавно прийняв значну частку зіпсованих активів.

Першими та найважливішими заходами щодо зменшення фінансових ризиків у майнінговій діяльності для пулів майнінгу та служб хешування було б запровадити більш жорсткі заходи перевірки гаманців на додаток до KYC, використовуючи аналіз блокчейну для перевірки походження коштів користувачів та відхилення криптовалюти, що надходить із незаконних адрес. По-друге, біржі повинні бути обережними та розглядати повний профіль учасника ринку власника будь-якого гаманця, на який надсилаються кошти. Тобто криптовалюта, отримана з незаконних адрес не може бути “прихована” за допомогою криптовалюти, отриманою внаслідок майнінгу. Вживаючи подібні заходи, тим самим, є можливість заборонити зловмисникам доступ до потенційно цінної можливості відмивання грошей і гарантувати, що майнінг, який є основною функціональністю біткоїна та багатьох інших блокчейнів, не буде скомпрометовано.

Оскільки складність відмивання грошей у криптовалютах продовжує розвиватися, процеси виявлення злочинців повинні рухатися швидше, використовуючи цінні дані, пов'язані з майнінгом, для запобігання відмиванню коштів та підтримки правоохоронних органів у виявленні активів злочинного походження.

Висновки. Найважливішими заходами щодо зменшення фінансових ризиків у майнінговій діяльності є запровадження більш жорстких заходів перевірки гаманців на додаток до KYC, використовуючи аналіз блокчейну для перевірки походження коштів користувачів та відхилення криптовалюти, що надходить із незаконних адрес. Біржі повинні бути обережними та розглядати повний профіль учасника ринку власника будь-якого гаманця, на який надсилаються кошти. Вживаючи подібні заходи, тим самим, є можливість заборонити зловмисникам доступ до потенційно цінної можливості відмивання грошей і гарантувати, що майнінг, який є основною функціональністю біткоїна та багатьох інших блокчейнів, не буде скомпрометовано.

Ключові слова: фінансові ризики, майнінг, криптовалюта, відмивання доходів, шляхи зменшення ризиків.

БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ В ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Волощук Тарас

докторант

ДННУ “Академія фінансового управління”

hoter84@ukr.net

м. Київ, Україна

Вступ. Проблема підвищення якості й ефективності функціонування вітчизняного сектору генерації знань як фундаменту інноваційної економіки стає особливо гостро під час повномасштабної воєнної агресії проти України та в період повоєнного відновлення.

Мета дослідження – аналіз сучасних тенденцій бюджетного фінансування науки в Україні як необхідної умови інноваційного розвитку держави.

Методи. У роботі використано як загальнонаукові, так і спеціальні методи досліджень.

Основні результати. Досвід інноваційно розвинених країн свідчить, що інноваційна діяльність суб’єктів державного сектору здатна забезпечити якісні зрушення в економіці та мультиплікувати вхідні фінансові потоки. Для вітчизняних суб’єктів державного сектору це питання досить актуально, оскільки їм необхідно реалізувати наявний інноваційний потенціал, забезпечити додаткове фінансування в умовах обмеження бюджетного фінансування та апробувати передбачені законодавством можливості розширення фінансової автономії на основі світової практики.

У Державному бюджеті України на 2023 р. видатки на наукову і науково-технічну діяльність було передбачено в обсязі 11,9 млрд грн, із яких за загальним фондом державного бюджету – 8,2 млрд грн.

Попри надскладну ситуацію в країні у держбюджеті на 2024 р., фінансування науки буде збільшено на понад 20%. Ці 20% будуть сконцентровані на трьох важливих пріоритетах: прикладні дослідження, розробки, підтримка молодих вчених та Performance-based Research Funding, тобто розподіл базового фінансування між університетами відповідно до їх наукових результатів.

Висновки. За необхідності вивільнення бюджетних коштів на здійснення заходів, пов’язаних із захистом держави, надзвичайно важливим для України залишається питання проведення наукових досліджень та розробок за рахунок видатків державного бюджету. Надзвичайно важливо, щоб спрямовані кошти на вітчизняну науку використовувались раціонально, а наукові дослідження, проведені в Україні, мали практичне значення для розвитку всіх сфер.

Ключові слова: наукова діяльність, інноваційний розвиток, бюджетне фінансування.

ФІНАНСУВАННЯ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

Гуденко Богдан

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

bgdngdnk@gmail.com

м. Київ, Україна

Гуденко Олександр

здобувач

ДННУ “Академія фінансового управління”

oknedug1970@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. Безпека та оборона наразі формують основний порядок денний не лише для України, а для більшості країн демократичного світу. Адекватне фінансове забезпечення національного сектору безпеки та оборони є однією з ключових домінант, яка наближає перемогу України.

Мета дослідження – огляд стану забезпеченості фінансовими ресурсами національного сектору безпеки та оборони в умовах правового режиму воєнного стану.

Методи. Загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема емпіричні вимірники, які дали змогу простежити ретроспективу фінансування сектору безпеки і оборони.

Основні результати. Повномасштабне вторгнення РФ на територію України кардинально змінило пріоритети в бюджетному фінансуванні галузей національної економіки. В умовах повномасштабної війни уряд України зосереджує увагу на кількох основних пріоритетах в бюджетній сфері, серед них, зокрема¹: забезпечення в достатніх обсягах потреб сектору безпеки та оборони; утримання на достатньому рівні соціальних стандартів та надання державної допомоги тим, хто її потребує; недопущення різкого недофінансування сфер охорони здоров'я та освіти; забезпечення підтримки бізнесу тощо.

Так, за даними Світового банку, з 2014 р. (року початку збройної агресії РФ) і до 2021 р. у видатках на сектор безпеки та оборони в Україні спостерігалась низька волатильність, яка не перетинала значення 2,2–3,8 % ВВП². Наприклад, значення цього показника за аналогічний період у світі коливалось у межах 2,1–2,3%. Безпрецедентність 2022 р. у фінансуванні сектору безпеки і оборони відображено у семикратному збільшенні військових видатків від ВВП у 2022 р. – до 22% та у майже десятикратному їх збільшенні у 2023 р. (січень – жовтень) – до

¹ Державний бюджет України 2022 року: виконання в умовах повномасштабної війни / Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/derzhavnyy-byudzheth-ukrayiny-2022-roku-vykonannya-v-umovakh>.

² Military expenditure (% of GDP) / The World Bank data. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/MS.MIL.XPND.GD.ZS>.

30,7% [1]. Грошове забезпечення військовослужбовців сектору безпеки і оборони України, їх професійна підготовка та медичне забезпечення є ключовим компонентом у бюджетних видатках.

Висновки. Подальша пріоритетність та першочерговість фінансування сектору безпеки і оборони України за такими пріоритетними напрямками, як, зокрема, розвиток сектору безпеки і оборони відповідно до стандартів НАТО, а також виконання заходів із розроблення, підготовки виробництва та закупівлі нових зразків озброєння й військової техніки дадуть змогу органам сектору безпеки і оборони України повною мірою виконати завдання із забезпечення обороноздатності та державного суверенітету.

Ключові слова: фінансування сектору безпеки та оборони, військові витрати, грошове забезпечення військовослужбовців, війна рф проти України.

ВНЕСОК НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

Джус Михайло

здобувач вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня

Державний податковий університет

m_dzhus@ukr.net

м. Ірпінь, Україна

Вступ. На початку повномасштабної війни Національному банку України (далі – НБУ) вдалося забезпечити безперервне функціонування банків та платіжної системи, що, разом з фіксацією обмінного курсу і запровадженням валютних обмежень, дало змогу вгамувати панічні настрої та запобігти значному знеціненню гривні. Все це відіграло важливу роль в підтриманні життєздатності української економіки в критичний момент. Але подальші дії НБУ в сфері монетарної політики потребують ретельного аналізу.

Мета дослідження – оцінка характеру впливу монетарної політики НБУ на економіку та сферу державних фінансів.

Методи: абстрактно-логічний, діалектичної та формальної логіки, систематизації, експертних оцінок.

Основні результати. Підвищення облікової ставки в червні 2022 р. з 10 до 25%, з одного боку, сприяло зниженню девальваційного та інфляційного тиску, проте, з другого, – фактично унеможливило надання банками кредитів реальному сектору економіки поза державними програмами підтримки кредитування.

Крім того, підвищення облікової ставки призвело до ускладнення доступу держави на ринок внутрішніх запозичень і змусило Міністерство фінансів України до значного підвищення ставок за ОВДП. Попит банків на державні

¹ Богдан Т. Чому економіку України потрібно терміново ставити на військові рейки. *Бізнес Цензор*. URL: <https://biz.censor.net/m3460263>.

облігації було відновлено “в ручному режимі”, за рахунок надання можливості зараховувати ОВДП визначених серій у покриття (попередньо підвищених) обов’язкових резервів.

Окремий аспект проблеми полягає у прив’язці до облікової ставки дохідності державних облігацій, придбаних НБУ у 2022 р. для фінансування критичних видатків уряду. Зазначений суперечливий крок призвів до значного зростання видатків на обслуговування державного боргу.

Зниження облікової ставки до 16%, особливо з урахуванням переходу до системи “нижньої межі”, недостатньо для вирішення зазначених вище проблем.

Висновки. Значне посилення жорсткості процентної політики НБУ мало як позитивні, так і негативні наслідки. Наразі стабільність обмінного курсу, як і спроможність держави фінансувати видатки бюджету, значною мірою підтримується за рахунок зовнішніх надходжень. Проте перехід бойових дій у затяжну фазу вимагає мобілізації внутрішніх ресурсів, що, у свою чергу, потребує подальшого зниження облікової ставки та ефективної координації фіскальної та монетарної політики держави.

Ключові слова: Національний банк України (НБУ), облікова ставка, державні облігації (ОВДП), інфляційний тиск, критичні видатки.

LEGALIZATION OF THE VIRTUAL ASSETS MARKET AS A COMPONENT OF UKRAINE'S FINANCIAL SECURITY

Dmytrenko Tetiana

Ph. D. (Economics)

SESE “The Academy of Financial Management”

tatianadmytrenko@gmail.com

м. Київ, Україна

Introduction. In the conditions of the ongoing large-scale armed aggression of the Russian Federation against Ukraine and in connection with real, on this basis, threats to the national interests and national security of Ukraine, as well as actions that violate the rights and freedoms of a person and a citizen on the part of the aggressor state, which, in particular, it is manifested in the use of virtual assets for the purpose of circumventing previously imposed restrictive measures (sanctions), financing of terrorist, intelligence and subversive activities of the aggressor state, the need for further expansion of sanctions arises.

According to the first results of the implementation of the tenth package of sanctions of the European Union, aimed at countering the evasion of sanctions using crypto assets and the latest technologies regarding the unprovoked aggression of the Russian Federation towards Ukraine, the real challenge has become the regulation of the market of virtual assets, the interaction of state and law enforcement agencies with the private sector and blockchain experts, involving them in cooperation with the

authorized state body on national security issues.

The relevance of the above is enhanced by the problem of unregulated turnover of virtual assets in Ukraine.

The purpose. is to provide justification for the need for extremely accelerated implementation of European and international standards regarding the regulation of the virtual assets market to ensure the acceleration of procedures for joining the European community and attracting support for the activities of the military-industrial complex of Ukraine, the restoration and modernization of the Ukrainian economy.

Methods. General scientific and special methods are used: analysis, synthesis, grouping, description, comparison, theoretical generalization and abstract-logical.

Results. The adoption by the Verkhovna Rada of the Law of Ukraine dated June 11, 2020, No. 3637 “On Virtual Assets”, although it was a significant step forward in the regulation and creation of a legal market for virtual assets at the domestic level, the new rules have not yet entered into force. The term of their introduction depends on the introduction of relevant amendments to the Tax Code, which have been under discussion for some time (on November 7, 2023, the Verkhovna Rada of Ukraine registered the Draft Law on Amendments to the Tax Code of Ukraine on Taxation of Transactions with Virtual Assets (registration number 10225)).

The Parliament supported Draft Laws No. 6447 and No. 6576, which regulate the provision of digital services, circulation of digital content and digital things. The adoption of the draft laws allows for the integration of the virtual asset industry into Ukraine's traditional economy. 271 and 277 MPs voted in favour, respectively.

The first draft law introduces a new object of civil rights - a “digital thing” - into the Civil Code of Ukraine. The second one describes the specifics of circulation of digital content as a type of digital thing, as well as the specifics of providing digital services. The introduction of legal norms will stimulate the development of the digital economy and allow the new sector to attract additional funds to the country.

On June 14, 2023, after the adoption of the MiCA Regulation, which regulates the functioning of the crypto-assets market, the State Regulator - the National Commission for Securities and the Stock Market (NSSMC) presented other draft laws to relevant state authorities - a new edition of the Law of Ukraine “On Virtual Assets”, amendments to Tax Code of Ukraine, amendments to other legislative acts.

Such a situation creates a field for manipulations in the relevant sphere, in particular, the possibility of circumventing previously imposed restrictive measures (sanctions) on the aggressor state and its subjects, which circumvent sanctions with the help of virtual assets.

Ukraine took fifth place in the list of cryptocurrency adoption in 2023. In addition to helping the war effort, cryptocurrency donations will go a long way toward strengthening the war-torn economy. Crypto assets have brought many positive benefits to Ukraine, building resilience in difficult times and encouraging worldwide support for those affected by the Russian invasion.

Approximately 6.5 million Ukrainians, or 15.72% of the total population, own cryptocurrency.

Therefore, it is especially important to speed up the legalization of the virtual assets market in Ukraine, which will contribute to a more effective response of state and law enforcement agencies to criminal activities in which virtual assets are used. On the other hand, the regulated market of virtual assets will become more attractive for domestic and foreign investors, which is extremely necessary for sustainable defence and the post-war recovery of the state.

The process of regulating legislation in Ukraine today requires quick and effective steps, therefore it would be expedient to approve and submit to the National Security and Defence Council of Ukraine proposals regarding the application to providers of services related to the turnover of virtual assets that cooperate with banks of the Russian Federation and of the Republic of Belarus and related persons, sectoral economic and other restrictive measures (sanctions).

In summary, the rapid growth of virtual assets necessitates continuous education for law enforcement agencies. Enhanced knowledge in this field is fundamental for effectively addressing cyber threats, financial crimes, and other illicit activities in the digital realm.

Having considered the current challenges in Ukraine, increasing countermeasures against Russian aggression in the work of law enforcement agencies regarding the use of virtual assets in circumventing sanctions imposed on Russian and Belarusian assets, financing terrorism and separatism, combating corruption and economic crimes related to the criminal withdrawal of capital from Ukraine.

Close cooperation with supervisory and law enforcement authorities, and reporting any suspicious actions and transactions carried out by service providers related to the turnover of virtual assets and financial services operating in Ukraine and abroad is a powerful tool for stopping Russian aggression. Costs associated with increased vigilance are one form of support for Ukraine and security in Europe.

Keywords: virtual assets, service providers related to the turnover of virtual assets, military aggression, evasion of international sanctions, risk-oriented approach, crypto assets, cryptocurrency.

ЗНЕЦІНЕННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ЯК НАСЛІДОК ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ В УКРАЇНУ

Єременко Андрій

кандидат економічних наук, докторант
ДННУ “Академія фінансового управління”
andreyu@ukr.net
м. Київ, Україна

Вступ. Вторгнення росії в Україну для вітчизняних компаній має далекосяжні економічні наслідки. Потенційний вплив цих подій на фінансово-господарську діяльність компаній включає як визнання та оцінювання нематеріальних активів, так і навіть здатність продовжувати свою безперервну діяльність. Незважаючи на те, що війна насамперед, є людською трагедією, вона також впливає на активи багатьох компаній, в тому числі і на нематеріальні, і насамперед на їх знецінення.

Мета дослідження – обґрунтування потенційних наслідків знецінення нематеріальних активів у контексті вторгнення росії в Україну.

Методи. Для отримання результатів дослідження використано загальнонаукові методи: аналізу, синтезу, абстрагування, конкретизації, узагальнення.

Основні результати. У випадку вторгнення росії в Україну економічні наслідки, передусім знецінення нематеріальних активів, можуть виникати в разі настання наступних подій: мати значні активи або діяльність у рф чи Україні; суттєво постраждали від запроваджених міжнародних санкцій; вплив нестабільності цін на товари/послуги; порушення ланцюга поставок товарів/послуг.

У випадку вторгнення рф в Україну навіть компаніям, які не працюють в рф чи Україні, може знадобитися перевірити та переоцінити нематеріальні активи на предмет їх знецінення, якщо на них суттєво вплинули зазначені вище події. МСБО 36 вимагає перевіряти на знецінення нематеріальні активи та гудвіл щонайменше раз на рік.

Висновки. Враховуючи невизначеність того, як довго триватиме війна та якими будуть повні, насамперед економічні, наслідки, може виникнути більше обставин, коли знадобляться нові судження та професійне оцінювання нематеріальних активів, що буде підтверджуватися і належним чином розкриватися у фінансових звітах.

Ключові слова: оцінювання, нематеріальні активи, гудвіл, знецінення, міжнародні санкції.

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ У ПЕРІОД ВІЙНИ

Іроденко Роман

здобувач кафедри фінансових ринків та технологій

Державний податковий університет

Irodenko.roma@gmail.com

м. Ірпінь, Україна

Вступ. Попри війну, Україна залишається привабливим ринком для іноземних інвесторів. За три місяці роботи інвестиційної платформи Advantage Ukraine надійшло понад 500 запитів щодо можливостей інвестування в країну.

Мета дослідження – дослідження позитивних та негативних факторів інвестиційної привабливості України у період воєнного стану.

Методи. У роботі використано системний, порівняльний аналітичний методи при визначенні інвестиційних переваг України та її негативних факторів.

Основні результати. Україна – одна з найпривабливіших країн Європи для бізнесу. Попереду війни політичні ризики призвели до ситуації, де високий інвестиційний дохід знизив вартість активів. Тут спрощені юридичні процедури для бізнесу, держава гарантує безпеку інвестицій. Закон про підтримку іноземних інвестицій сприяє сприятливому інвестиційному клімату. Україна готова до відкритого діалогу з бізнесом, пропонує цифрові послуги та створює сприятливу атмосферу для інвестування.

Слід зазначити, що Україна є однією із країн, відкритих для торгівлі. В Україні діє 18 угод про вільну торгівлю із 46 країнами (включаючи DCFTA з ЄС, ФТА з Великобританією, ЕФТА, з Канадою, Ізраїлем та іншими країнами). До того ж після в'їзду в країну не вимагається карантин¹. До десятки інвестиційно привабливих сфер входять проекти інфраструктури та логістики

Україна має ряд інвестиційних переваг, зокрема: вдале географічне розташування та відкритість до торгівлі; дешева робоча сила; високий рівень розвитку цифрових технологій; статус кандидата на вступ до ЄС.

Позитивні зміни, які покращують бізнес-клімат в Україні: скасування мит та квот на український експорт; включення українських логістичних шляхів до індикативних мап Транс'європейської транспортної мережі (TEN-T).

До негативних факторів, що впливають на інвестиційний клімат, належать: повномасштабна збройна агресія росії проти України; корупція.

Висновки. Незважаючи на війну, Україна має значний потенціал для інвестицій у сфері інфраструктури та логістики. Країна має вигідне географічне розташування, доступну робочу силу, розвинену транспортну мережу та амбітні плани щодо розвитку інфраструктури. Однак інвесторам слід урахувувати також воєнні ризики та корупцію.

¹ Інвестування в Україну під час війни. [1/2] Advantage Ukraine. URL: <https://trans.info/ua/investuvannya-v-ukrayinu-pid-chas-viyny-327240>.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, воєнні ризики, корупція, інвестиції, бізнес-клімат.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВ З УРАХУВАННЯМ ІНТЕРЕСІВ РІЗНИХ ГРУП СТЕЙКХОЛДЕРІВ

Казіміров Михайло

аспірант 2-го р.н., факультет фінансів та цифрових технологій

Державний податковий університет

mishko34@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. Управління ризиками неплатоспроможності банків, з фокусом на інтересах різних груп стейкхолдерів, є важливим виміром сучасної фінансової системи. Це вимагає глибокого та комплексного розгляду теоретичних підходів та практичних стратегій для забезпечення стабільності та відповідального управління ризиками.

Мета дослідження – аналіз ключових аспектів управління ризиками неплатоспроможності банків з урахуванням інтересів різних груп стейкхолдерів.

Методи: пошуковий по наявній науковій літературі із аналізом знайденого матеріалу, конкретизація, з'ясування причинно-наслідкових зв'язків,

Основні результати. Стейкхолдери банків можуть бути розділені на різні категорії, такі як акціонери, клієнти, регулятори, працівники та громадські організації. Кожна з цих груп має власні, часто суперечливі інтереси, що вимагає виваженого підходу у розробленні стратегій управління ризиками неплатоспроможності.

Одним із ключових аспектів є розроблення ефективних моделей оцінки ризиків, що враховують усі можливі сценарії та особливості банківської діяльності. Використання стрес-тестів, аналізу чутливості та інших методів дає змогу точно оцінювати експозицію банку перед різними ризиковими ситуаціями.

Стрес-тести дозволяють проводити симуляції екстремальних умов для визначення того, як банк реагує на стрімкі зміни у фінансовому середовищі.

Аналіз чутливості дає можливість виявити, як впливають зміни у різних факторах на фінансову стійкість банку. Цей підхід допомагає у визначенні найбільш вразливих аспектів бізнес-моделі.

Окрім того, розроблення ефективних комунікаційних стратегій є важливою для взаємодії зі стейкхолдерами. Відкритий діалог із зацікавленими групами дозволяє не тільки передбачити їхні потреби та очікування, але і викликає впевненість у взаєморозумінні та підтримує високий рівень довіри.

У контексті сучасних викликів та перспектив управління ризиками, слід відзначити вплив цифрових технологій. Використання штучного інтелекту,

блокчейн-технологій та аналізу великих даних дає змогу банкам покращити моніторинг ризиків та вчасно реагувати на зміни в економічному середовищі.

Ключові слова: стейкхолдер, ризики, цифрові технології, банк, бізнес-модель.

РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ: НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Олійник Максим
аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”
oliinykmax2000@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. В умовах широкомасштабної агресії з боку росії національній безпеці України, крім іншого, загрожує така складова економічної злочинності як застосування схем відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом. Уразливість міжнародної фінансової системи у наслідок таких практик є суттєвою загрозою за класифікацією ООН. Протидія схемам легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, виступає предметом спільної та цілеспрямованої роботи міжнародних, регіональних та національних інституцій. Тож дослідження досвіду контролю фінансових потоків задля запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, сприятиме удосконаленню вітчизняної системи протидії такому злочину.

Мета дослідження – поглиблення уявлення щодо діяльності міжнародних, регіональних та національних регуляторів у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та розроблення пропозицій з удосконалення діяльності відповідних національних інституцій.

Методи. Методологічною основою виступили загальні та спеціальні методи наукового пізнання, зокрема інституціональний та описовий аналіз; синтез та узагальнення.

Основні результати. Дослідження державного регулювання у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, доцільно розглядати з двох боків. З одного боку (у широкому розумінні), державне регулювання реалізується через систему заходів уповноважених міжнародних та регіональних інституцій для запобігання та протидії правопорушенням в цій сфері. З іншого боку (у вузькому розумінні), це діяльність національних уповноважених органів.

Висновки. В умовах міжнародної інтеграції та вступу до ЄС виявлення, руйнування та запобігання схем відмивання доходів, національною системою запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним

шляхом, має реалізовуватися та відповідати міжнародним стандартам та кращим практикам в цій сфері.

Ключові слова: легалізація доходів, державне регулювання, схеми відмивання доходів, регулятор.

ОСОБЛИВОСТІ ЗБАЛАНСУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

Павленко Владислав

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти кафедри публічних фінансів
Державний податковий університет
vv0304vv@gmail.com
м. Ірпінь, Україна

Вступ. Бюджетний дефіцит – це складне та суперечливе явище, яке відображає різні аспекти соціально-економічного розвитку країни та ефективності реалізації бюджетно-податкової політики уряду.

Мета дослідження – розкриття сутності дефіциту бюджету, визначення причин його виникнення та концепцій збалансування для України в умовах збройної агресії.

Методи. Статистичний метод, наукової абстракції, узагальнення та порівняння.

Основні результати. У сучасних умовах дефіцит бюджету розглядається переважно у негативному світлі: “У той час як макроекономічні пропозиції в рамках кейнсіанської школи стверджують, що дефіцит іноді необхідний для стимулювання сукупного попиту після того, як грошово-кредитна політика виявилася неефективною, інші економісти стверджують, що дефіцит витісняє приватні позики та спотворює ринок”¹. Інші економісти вважають, що сьогоднішні позички ведуть до вищих майбутніх податків, які оплатять майбутні покоління за поточні вигоди.

Домінуючими тенденціями, які проявилися у сфері державних фінансів України в умовах воєнного стану і потребували рішучої реакції держави, стали:

- зменшення потенціалу формування внутрішніх доходів та різке падіння доходів бюджету – 26% у реальному вираженні порівняно з попереднім роком;
- збільшення видатків на війну (15,1% у реальному вираженні) та їх перерозподіл на потреби сектору оборони та безпеки з відповідним скороченням видатків на освіту, економічну діяльність та культуру;

¹ Канева Т., Галабурда А. Бюджетна політика держави в умовах воєнного стану. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2022. № 144 (4). С. 98–109. (с. 105). URL: [https://doi.org/10.31617/1.2022\(144\)07](https://doi.org/10.31617/1.2022(144)07).

– значне зростання дефіцит бюджету з відповідним зростанням державного боргу, на кінець 2022 р. він досяг рівня 78,4% ВВП;

– закриття доступу до міжнародних ринків капіталу та посилення фінансової допомоги, що надається офіційними іноземними кредиторами та донорами, проте її масштаби недостатні для ліквідації існуючого фіскального розриву¹.

Висновки. В умовах відновлення економіки України після війни важливо обрати стратегію стабілізації державних фінансів, збалансовуючи бюджет у фіскальних операціях². Головним пріоритетом уряду є завершення реформ, що спрямовані на модернізацію економіки та зміцнення державних інституцій. Фіскальна політика повинна сприяти відновленню політичного простору, забезпечувати фінансові ресурси для соціальних змін та підтримувати економічне відновлення через жорсткість бюджетних правил та обмежень у розподілі фінансування на досягнення довгострокових цілей сталого розвитку.

Ключові слова: дефіцит бюджету, фіскальні правила, збалансування бюджету, бюджетно-податкова політика.

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ РИНКУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ ЯК НЕОБХІДНА ПЕРЕДУМОВА РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Пархоменко Юлія

аспірантка

ДННУ “Академія фінансового управління”

parkhomenko@thedigital.gov.ua

м. Київ, Україна

Вступ. Сучасна економіка динамічно розвивається у цифровій сфері, що ускладнює створення ефективного регуляторного середовища для новітніх моделей. Цей шлях уперед переважно не регулюється, що створює виклики для інтеграції якісних економічних моделей. Інвестиційні та пенсійні фонди, власники венчурного капіталу, віддають перевагу активам із чіткою правовою природою та регулярною оцінкою з боку держави.

Мета дослідження – обґрунтування необхідності створення якісного юридичного фреймворку для розвитку цифрової економіки в Україні.

Методи. Аналіз сучасних економічних тенденцій, порівняльний аналіз правових фреймворків інших країн, дослідження потенційних впливів токенизації та цифрових грошей на економіку.

Основні результати. Без відповідного юридичного правового поля неможливою є токенизація об’єктів з реального сектору економіки, суть якої

¹ Текстові публікації про дефіцит бюджету України / Верховна Рада України. URL: <http://rada.gov.ua>.

² Коляда Т.А., Гуз М.В. Оцінка впливу дефіциту бюджету на фінансову безпеку держави. Бізнес Інформ. 2019. №7. С. 266-272. (с. 269).

полягає у створенні правового зв'язку між базовим активом та цифровим активом (токеном) для надання базовому активу додаткових нових властивостей.

Вочевидь токенизація здатна відчутно змінити класичні економічні моделі, пропонуючи, зокрема, нові форми та механізми залучення інвестицій, поповнення обігових коштів, збільшення ліквідності активів, освоєння бізнесом нових ринків, тощо. Також, вочевидь, без належних правових передумов неможливою є й реалізація важливого з інфраструктурної точки зору проєкту Е-Гривні – цифрових грошей від Національного банку України.

У технічній реалізації такого проєкту очікується використання технології розподіленого реєстру, що має на меті створення можливостей використання Е-Гривні у смарт-контрактах (угодах, які укладаються шляхом використання програмного коду, виконуються в автоматичному режимі, дозволяючи звести до мінімуму можливість невиконання договірних зобов'язань контрагентом).

Висновки. Встановлення регуляторного середовища для новаторських технологій, таких як блокчейн та штучний інтелект, стане загальним стандартом у багатьох країнах. Україна активно працює над створенням сучасного регуляторного поля, що допоможе зберегти та повернути кваліфіковані кадри, збільшити доходи держави та знизити рівень корупції. Ця ініціатива сприятиме конкурентоспроможності країни, стимулюватиме бізнес та захистить права споживачів та інвесторів.

Ключові слова: цифрова економіка, токенизація, регуляторне середовище, Е-Гривня, юридичний фреймворк, інновації, блокчейн.

АНТИКРИЗОВІ ПРОГРАМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВ

Свистун Андрій

докторант

ДННУ “Академія фінансового управління”

a.svystun@ukr.net

м. Київ, Україна

Вступ. Політика рефінансування ЦБ розглядається як складова грошово-кредитної політики, що підпорядковується її цілям і завданням залежно від ситуації на грошово-кредитному ринку. За підсумком пандемії масштабні покупки активів та операції з рефінансування затвердили свою ефективність та стали основними нетрадиційними інструментами для посилення експансіоністської позиції монетарної політики в кризових умовах. В такому контексті запроваджений інструментарій рефінансування втілює цільовий довгостроковий інструмент стимулювання економічного розвитку. Подібні умови були застосовані в усіх країнах. Виявлено, що, попри доволі жорсткі вимоги, банками європейських країн в короткий термін 2020–2021 рр. було вибрано

практичні всі дозволені ліміти рефінансування. При цьому абсолютна більшість банків-учасників досягли запланованих цілей щодо приросту чистого кредитування протягом періоду пандемії.

Мета дослідження полягає у визначенні механізмів використання інструментів довгострокового рефінансування комерційних банків як антикризового інструменту для подолання наслідків кризових явищ.

Методи: аналізу, синтезу, абстрагування, конкретизації, узагальнення.

Основні результати. Обґрунтовано, визначенню особливостей використання механізмів рефінансування для підтримки кредитної активності комерційними банками в країнах Східної Європи та України в умовах COVID-19. що впровадження масштабних програм рефінансування мало характерну особливість, що відзначає критично важливий сучасний синтез посткризового регулювання. Він полягає у виключно цільовому характері надання ліквідності, спричиненому такими важливими умовами, як приріст нових кредитів у реальному секторі, нарахування резервів внаслідок реальних втрат від кризових подій, опосередковано через купівлю державних цінних паперів участь у фінансуванні урядових програм та реальні втрати фондування.

Висновки. Як рекомендації запропоновано розглянути можливість включення інструментів цільового довгострокового рефінансування у традиційний набір антикризових заходів. Також обґрунтовано доцільність використання цільових інструментів довго-строкового рефінансування на посткризовому етапі для стимулювання банків до кредитування промисловості відповідно до сучасних вимог ESG. Це не лише сприятиме вирішенню кліматичної проблеми, а й покращить ризикові параметри банківських активів в контексті виробничих ризиків, пов'язаних з кліматичними змінами та допоможе знайти точки дотику для напрацювання взаємодії Національного банку з Урядом.

Ключові слова: рефінансування банків, антикризові програми, державна підтримка, довгострокове рефінансування, пандемія.

МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ АКТИВАМИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Слюсаренко Євген
аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”
ievgensliusarenko@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. Війна, що охопила Україну, негативно позначилася на результатах діяльності більшості банківських установ. Економічна нестабільність призвела до зростання обсягів проблемної заборгованості банків, погіршення якості їх активів. З огляду на це питання вдосконалення управління проблемними активами банків

залишаються актуальними, що зумовлює потребу у визначенні дієвих механізмів роботи з ними.

Мета дослідження – пошук дієвих механізмів роботи банків з проблемними активами для зниження їхнього негативного впливу на фінансову стійкість та платоспроможність банків.

Методи. Методологічну основу дослідження становить система загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, зокрема діалектичний, дедуктивний, синтезу та аналізу.

Основні результати. Управління проблемними активами для банків є стратегічно важливим завданням, спрямованим на збереження фінансової стабільності та зменшення ризиків. Для ефективного управління проблемними активами банкам слід використовувати ряд механізмів. Охарактеризуємо їх.

- **Аналіз кредитоспроможності:** важливим етапом є ретельний аналіз фінансового стану клієнтів перед видачою кредитів. Банки повинні проводити ретельний аналіз кредитоспроможності клієнтів перед видачою кредитів; а також використовувати різноманітні моделі і аналітичні інструменти для прогнозування ризиків індивідуальних кредитів.

- **Моніторинг та переоцінка портфеля кредитів:** регулярний моніторинг фінансового стану позичальників дає змогу вчасно виявляти ризиковані зони.

- **Формування резервів:** адекватне формування резервів для покриття можливих втрат є важливою складовою.

- **Ефективне врегулювання заборгованості:** реструктуризація кредитів та розроблення гнучких планів погашення можуть сприяти уникненню невиклат.

- **Використання технологій і аналітики:** застосування сучасних технологій та аналітичних інструментів допомагає виявляти ризикові “патерни” та удосконалювати прогнозування ризиків.

- **Взаємодія з регуляторами та урядом:** співпраця з регуляторами та урядовими інституціями дає змогу банкам впроваджувати ефективні політики та стратегії, спрямовані на вирішення проблемних ситуацій.

- **Розроблення та впровадження стратегій відновлення:** складання планів відновлення для зменшення ризиків та відновлення фінансового стану банку в разі виникнення проблем; використання ефективних стратегій для врегулювання заборгованості.

Висновки. Узагальнюючи, впровадження цих механізмів сприяє не лише зменшенню ризиків проблемних активів, а й забезпеченню стійкості та довгострокового успіху для банківських установ. Ретельне управління проблемними активами визначає ефективність банків у конкурентному фінансовому середовищі.

Ключові слова: управління, проблемні активи, банківська установа, механізми управління проблемними активами.

ІНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ УКРАЇНИ

Старик Володимир

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

starykv@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. В умовах російсько-української війни утвердження європейського вектора розвитку України, долучення її до регіональних інтеграційних військово-політичних і торгово-економічних блоків безпосередньо пов’язане з проведенням реформ національної фінансової системи, вдосконаленням інституційно-правового регулювання задля досягнення відповідності глобальним тенденціям розвитку і міжнародного інституційного середовища. При цьому сучасні тенденції розвитку глобальних фінансових відносин у специфічних умовах генерують як нові потенціали, так і загрози та виклики для фінансової безпеки будь-якої країни.

Мета дослідження – розкриття інституційно-правових засад діяльності небанківських фінансових установ України з урахуванням міжнародного законодавства.

Методи. Для отримання результатів дослідження використано низку наукових методів: абстрагування, аналіз, синтез, конкретизація, узагальнення.

Основні результати. Фінансова система є ключовою для ефективного функціонування економіки нашої країни та її подальшого економічного розвитку, про що, зокрема зазначено у Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року. Саме тому необхідне забезпечення відновлення національної економіки шляхом ефективного перерозподілу фінансових ресурсів на основі поліпшення ринкового конкурентного середовища та довіри до банківських та небанківських установ. При цьому реформи українського фінансового сектору повинні відбуватися згідно з міжнародними стандартами, зокрема комплексне урегулювання відносин сектору передбачає імплементацію правил IAIS, IOPS та IOSCO, а також відповідну гармонізацію з інституційним полем Європейського Союзу, а саме BRRD, CRR, MiFIR, MiFID II, CRDIV, Solvency II, MAD, MAR. У цьому аспекті важливими елементами системи адміністративно-правового регулювання та нагляду за НБФУ є: проведення планових і позапланових перевірок їх діяльності, вимоги до подання звітності ними та забезпечення дотримання законодавчих вимог, зокрема шляхом застосування заходів впливу у випадку виявлення порушення законодавства.

Висновки. Вирішенню існуючих проблем забезпечення безпеки у сфері діяльності НБФУ сприятиме активізація наукових розробок на поточному етапі та запровадження найбільш прогресивних із них у практичну діяльність. Отже, перед НБУ та уповноваженими державними органами виникають нові завдання стосовно пошуку підходів у запобіганні та протидії правопорушенням,

визначення стратегічних напрямів діяльності, які б відповідали сучасним реаліям, враховуючи умови воєнного стану.

Ключові слова: національна економіка, фінансова безпека, ринок небанківських фінансових послуг, небанківські фінансові установи, воєнний стан.

ПРОЄКТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО ВІДНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Хелемський Віктор

аспірант

Державний податковий університет

vhelemsky@gmail.com

м. Ірпінь, Україна

Вступ. Збройна агресія російської федерації знищила промисловий та енергетичний потенціал на сході України та збільшила екологічні та епідеміологічні загрози, мільйони жителів України втратили житло, роботу, не мають доступу до якісної освіти та охорони здоров'я. За таких умов особливої актуальності набувають питання пошуку дієвих інструментів фінансування проєктів задля відновлення країни та забезпечення її сталого розвитку інтегруючи соціальні, економічні та екологічні результати. Про необхідність відновлення зруйнованої економіки на засадах сталого розвитку наголошувалося в Луганно на міжнародній конференції з відновлення України (URC 2022) у липні 2022 р.

Мета – дослідження сутності проєктного фінансування як інструменту сталого відновлення і розвитку країни.

Методи дослідження. У дослідженні використано низку наукових методів, зокрема аналогій, аналізу та синтезу, індукції та дедукції.

Основні результати. Одним із ефективних інструментів фінансування капітальних інвестицій сталого розвитку має бути проєктне фінансування, ключовою місією якого є фінансування ініціатив, що сприяють економічній, соціальній та екологічній стійкості країни. Його важливість визначається кількома ключовими аспектами, серед яких: стимулювання економічного розвитку, розвиток інфраструктури, глобальна конкурентоспроможність та інновації. Задля підвищення ролі проєктного фінансування у сталого розвитку країни його основними об'єктами мають бути:

– проєкти розвитку та (або) відновлення зруйнованої війною інфраструктури для сталого розвитку міст;

– проєкти з відновлюваних джерел енергії: багато ініціатив щодо фінансування проєктів;

– проєкти соціального впливу;

– збереження біорізноманіття;

– партнерство та співпраця.

Висновки. Проектне фінансування сталого розвитку є стійкою системою, інтегрованою у міжнародний простір, здатною протистояти викликам, розвиватися та сприяти сталому розвитку країни. Його головна місія сформувані достатній фінансово-інвестиційний потенціал для відбудови і соціально-економічного розвитку України, забезпечити доступ до сталого фінансування усіх громад, суб'єктів господарювання, посилення мобілізації внутрішніх заощаджень для довгострокових інвестицій, орієнтованих на досягнення Цілей сталого розвитку.

Ключові слова: проектне фінансування, сталі фінанси, сталий розвиток, капітальні видатки, проекти сталого розвитку.

СМАРТ-КОНТРАКТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗНИЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ОБСЛУГОВУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ

Шандиба Дмитро

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

shandyba@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. Економіка воєнного часу характеризується екстремальними вимогами щодо мобілізації всіх наявних ресурсів Держави. Найціннішим з них, безумовно, є людський ресурс. Ми робимо припущення, що будь-який інструмент, котрий дає змогу знизити утилізацію людської праці без зниження (або із допустимим зниженням) якості виконуваної функції у вказаних умовах прямим чином позитивно впливає на стійкість економічної системи.

Мета дослідження – визначення доцільності автономізації окремих операційних функцій у фінансовому секторі шляхом використання смарт-контрактів на прикладі споживчого кредитування фізичних осіб.

Методи. У дослідженні порівнюються витрати на обслуговування споживчих кредитів із залученням працівників кредитних підприємств з моделлю автоматизованого обслуговування кредитів, описаних смарт-контрактами.

Основні результати. Результати дослідження демонструють, що використання смарт-контрактів для обслуговування споживчих кредитів дає пряму економію ресурсів кредитних установ в частині операційних витрат на персонал: в межах 9–15% загальної вартості адміністративно-операційних витрат на обслуговування споживчих.

Висновки. В умовах економіки воєнного часу застосування смарт-контрактів як інструменту адміністрування виконання умов за споживчими кредитами може виявитись особливо доцільним через наявність додаткових державних вимог і регуляторних процедур щодо фінансової активності громадян, що напряду

спрощує виконання умов смарт-контрактів.

Ключові слова: смарт-контракт, блокчейн, кредит, операційні витрати, адміністрування, банк.

ІНВЕСТИЦІЇ В ОСВІТУ ТА НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Швидкий Олексій

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

shvydkiyav@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. Інноваційна політика глобального охоплення має на меті швидке та ефективне сприяння заходам щодо трансферу передових технологій та розвитку кооперації в різних сферах економіки, державних фінансів, освіти, досліджень і розробок (ДіР), а також зміцнення співпраці в галузі економічної безпеки, зокрема стосовно ланцюгів доданої вартості, захисту технологій, спільних освітніх і наукових програм задля максимізації переваг та керування ризиками у конкурентному середовищі.

Мета дослідження – розкриття впливу інвестицій на розвиток людського та інтелектуального капіталу, визначення оптимальних стратегій для максимізації його впливу.

Методи дослідження. Під час дослідження застосувати такі методи: абстрагування, аналіз і синтез, узагальнення, аналіз витрат та вигід (Cost-Benefit Analysis), методика ROI (Return on Investment).

Основні результати. Інтелектуальний капітал дуже важливий у процесі економічної діяльності підприємств, особливо в період швидкого поширення інформаційно-комунікаційних технологій та формування знаннєвої економіки, де фінансові результати тісно пов'язані з інтелектуальними можливостями та інформаційними системами. А. Пюлік у 2000 р. запропонував метод вимірювання цього активу як інтелектуальний коефіцієнт доданої вартості (value added intellectual coefficient), який став найбільш широко використовуваним інструментом для вимірювання інтелектуального капіталу. Збільшення фінансової підтримки досліджень сприяє розвитку наукового потенціалу, залученню висококваліфікованих науковців та створенню наукових центрів.

Висновки. Можемо зазначити, що інвестиції в ДіР відіграють важливу роль у створенні сталого суспільства та прискоренні економічного розвитку, а також інвестиції в інтелектуальний капітал мають позитивний вплив на результати господарської діяльності. Крім того, розвиток людського капіталу є ключовим компонентом у збільшенні доходності активів та власного капіталу. З практичної точки зору, підвищення якості освіти, формування висококваліфікованих кадрів, залучення молоді у сферу науки та інновацій зумовлює зміцнення інноваційного

сектору, ефективно відтворення фінансового капіталу та розвиток економіки в цілому.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, людський та інтелектуальний капітал, фінансові ресурси, цифрова економіка, ДіР.

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Шірінян Едвард

аспірант

Державний податковий університет

edvardshirinian@ukr.net

м. Ірпінь, Україна

Вступ. Еволюційний шлях розвитку вітчизняної банківської системи зумовлений неоднозначними процесами в умовах воєнного стану. Тому надзвичайної важливості набуває питання правильного визначення особливостей розвитку ринку банківських послуг України на основі кількісних показників і розрахунків рівня економічної безпеки банківської системи.

Мета – дослідження сутності та індикаторів фінансової безпеки банківської системи, визначення рівня економічної безпеки банківської системи України.

Методи. Проведено статистичний аналіз на основі даних розвитку ринку банківських послуг України і здійснено оцінювання рівня безпеки банківської системи на основі Методичних рекомендацій Міністерства розвитку і торгівлі України. Використано відповідні індикатори.

Основні результати. У банківській системі спостерігається збільшення резервів та зростання прибутковості: у 2022 р. резерви становили 119 млрд грн, що у 35 разів більше проти накопичених 3,4 млрд грн у 2021 р.

Дані 2023 р. свідчать про підвищену ліквідність банківської системи України (на депозитних рахунках банків зберігається близько 750 млрд грн юридичних осіб). Водночас банківські установи надають перевагу не кредитуванню, а операціям з цінними паперами. Це пов'язано зі зростанням прибутковості банків через високий рівень ставок за депозитними сертифікатами НБУ та ОВДП.

Продовжується очищення банківської системи. У 2023 р. через незаконні дії та допомогу гральному бізнесу уникати податків, НБУ вивів з ринку кілька банківських установ, що позитивно вплинуло на зростання надходження податків до бюджету.

Рівень непрацюючих кредитів (NPL) у кредитному портфелі банківської системи стабілізовано: помітні значення NPL були у ППРЕУС БАНК, ПРАВЕКС БАНК, Райффайзен Банк, КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК.

Завдяки проекту Power Banking об'єднано понад 53% філій різних банків (2430 відділень) в одну загальнонаціональну мережу, яка працюватиме в блекаут.

Висновки. Для своєчасного виявлення існуючих і потенційних загроз щодо фінансової безпеки банківської системи України необхідно визначати відповідні індикатори та провадити постійний моніторинг із метою вжиття необхідних заходів.

Ключові слова: фінансова безпека, банківська система, прибутковість, непрацюючі кредити (NPL), індикатори фінансової безпеки.

ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСУВАННЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Шуман Володимир

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

madidol04@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. Наука є важливим чинником розвитку будь-якої країни. Вона забезпечує передові технології, які сприяють економічному зростанню, покращанню якості життя населення та підвищенню обороноздатності.

Мета – дослідження сучасного стану та перспектив фінансування наукової і науково-технічної діяльності в Україні з урахуванням прогресу реалізації Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки.

Методи. Загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема емпіричні вимірники, які дали змогу простежити ретроспекцію державного фінансування наукової діяльності.

Основні результати. Державне фінансування наукової діяльності в Україні здійснюється з урахуванням положень Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність”. Відповідно до цього закону, держава має забезпечити бюджетне фінансування науково-технічної діяльності (крім видатків на військові цілі) у розмірі не менше 1,7% ВВП.

У 2023 р. на фінансування науки в Україні було передбачено 11,9 млрд грн¹. Це на 1,3 млрд грн більше, ніж у 2022 р. Основна частина цих коштів спрямована на базове фінансування наукових досліджень, які проводяться державними науковими установами.

Крім того, в Україні діє НФДУ, який здійснює фінансування наукових проєктів на конкурсних засадах, зокрема у 2023 р. за напрямом грантової підтримки було виділено майже 470 млн грн². Однак фінансування науки має низку проблем, зокрема обсяг фінансування наукової діяльності залишається

¹ Мінфін: На фінансування науки у 2023 році спрямовано майже 12 млрд грн / Урядовий портал. 2023. Лютий. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-na-finansuvannia-nauky-u-2023-rotsi-spriamovano-maizhe-12-mlrd-hrn>.

² Результати конкурсного відбору / Національний фонд досліджень України. URL: <https://nrfu.org.ua/grantees/selected-proposals/>.

недостатнім для забезпечення її ефективного розвитку, існує проблема недостатньої ефективності використання коштів спрямованих на науку. Для їх вирішення конче необхідно збільшити обсяг фінансування науки, а також вдосконалити систему управління нею. Насамперед ідеться про збільшення обсягу фінансування науки до 2% ВВП, а також запровадження механізму оцінки ефективності використання бюджетних коштів. Так, оцінка ефективності фінансування фундаментальних досліджень, може здійснюватися на основі кількості опублікованих наукових праць, отриманих патентів та інноваційної активності підприємств, а прикладної – на основі міжсекторального впливу наукових досліджень на розвиток національної економіки.

Висновки. В умовах правового режиму воєнного часу державне фінансування наукової діяльності є недостатнім для забезпечення ефективного розвитку науки. Для вирішення цієї проблеми конче необхідно знайти резерви для поетапного збільшення обсягу її фінансування, запровадити механізм оцінки ефективності використання бюджетних коштів на науку та створити єдину систему управління нею.

Ключові слова: бюджетне фінансування, фінансування науки, НФДУ, базове та конкурсне фінансування.

ФІНАНСОВА СПРОМОЖНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД

Ясенецький Володимир

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти кафедри публічних фінансів
Державний податковий університет
yaseneckiyvladimir@gmail.com
м. Ірпінь, Україна

Вступ. Фінансова спроможність територіальних громад визначається їх здатністю забезпечувати достатні ресурси для реалізації своїх функцій та завдань. Воєнні конфлікти та кризові ситуації можуть серйозно вплинути на фінансове забезпечення територіальних громад, що вимагає глибокого аналізу та розуміння особливостей їхньої фінансової спроможності.

Мета дослідження – визначення особливостей фінансової спроможності територіальних громад у воєнний час.

Методи дослідження. У статті використано статистичні методи, наукової абстракції, узагальнення та порівняння.

Основні результати. Фінансова спроможність може бути визначена через такі фактори¹:

¹ Голинський Ю., Нурієва В. Фінансова спроможність громад під час повномасштабної війни. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. № 55. С. 89–95. (с. 91). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-41>.

1) дохідність – загальний дохід територіальної громади від оподаткування, платежів за послуги, трансфертів від держави тощо. Чим більші доходи, тим більше ресурсів у громади;

2) витрати та ефективність управління – розумне та ефективне використання фінансових ресурсів, контроль витрат і здійснення раціонального фінансового планування;

3) кредитоспроможність – здатність громади отримати фінансування зовнішніми джерелами, якщо це необхідно, і погашати борги;

4) фінансова стійкість – здатність громади витримувати економічні і фінансові труднощі, такі як зниження доходів, збільшення витрат або економічна криза.

Місцеві бюджети є засобом акумулювання та перерозподілу доходів, необхідних для забезпечення впливу органів місцевого самоврядування на соціально-економічний розвиток територій. За 2020–2022 рр. сума податкових надходжень зросла на 37,8%, у 2020 р. – 285 571,6 млн. грн, а у 2022 р. – 393 460,6 млн грн. Відповідно, зросла частка податкових надходжень у структурі доходів місцевих бюджетів: з 60,5 до 70,9% протягом 2020–2022 рр. Стосовно видатків місцевих бюджетів, то їх обсяг переважно був спрямований на виконання соціальних програм. Спостерігаючи за соціальними видатками: охорону здоров'я, духовний та фізичний розвиток, освіту, соціальний захист та соціальне забезпечення, то протягом 2020–2022 рр. становили від 61,9% до 65,1% в загальній структурі видатків.

Висновок. Задля зміцнення фінансової спроможності територіальних громад України необхідно забезпечити уникнення зайвих витрат та максимально використовувати наявні ресурси. Довгострокова перспектива включає фінансові рішення з урахуванням довгострокових наслідків, необхідно зосередитися на сталих джерелах доходу та інвестиціях, які можуть забезпечувати фінансову спроможність громад після закінчення конфлікту.

Ключові слова: фінансова спроможність, доходи видатки місцевих бюджетів, видатки, управління фінансами місцевого самоврядування.

РОЗДІЛ 3. ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ПОВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Дроцинський Артем
аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

l1region.rsev@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. Теперішнє та повоєнне відновлення інфраструктури та економіки України потребує залучення міжнародних інвесторів. Запорукою прийняттого інвестиційного клімату кожної країни є прозорість і відкритість державної політики, бюджетного процесу та управління фінансовими ресурсами. Вітчизняне законодавство поступово адаптується до вимог міжнародного, зокрема і в частині прозорості. Однак задекларовані засади прозорості й відкритості розпорядників та одержувачів бюджетних коштів потребують належного облікового супроводу та достовірної інтерпретації інформації.

Мета дослідження полягає у вивченні показника бюджетної прозорості та відкритості України за даними міжнародного рейтингу задля подальшого означення напрямів удосконалення національного нормативно-правового поля.

Методи. Для досягнення поставлених цілей та завдань використано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання.

Основні результати. Міжнародним бюджетним партнерством (International Budget Partnership) запроваджено рейтингування країн за рівнем відкритості та прозорості бюджетного процесу та дій законодавчої і виконавчої гілок влади. Оцінка бюджетної прозорості країни, відображена в індексі відкритості бюджету (Open Budget Index).

За даними Open Budget Survey 2021¹ результати дослідження відкритого бюджету України з середнім показником 62 бали свідчать про достатній рівень прозорості бюджетного процесу в цілому, з яких індекс прозорості бюджету 65 балів, індекс бюджетного нагляду 82 бали та участь громадськості в бюджетному процесі 39 балів.

Однак міжнародна концепція облікового забезпечення процесів відкритості і прозорості інформації про державні фінанси не імплементована в нормативно-правову та облікову систему вітчизняного бюджетного процесу в контексті запровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі, що сприяло б формуванню зрозумілої суспільству обліково-

¹ Rankings / International Budget Partnership. URL: <https://internationalbudget.org/open-budget-survey/rankings>.

аналітичної інформації для транспарентності використання державних фінансів та міжнародних інвестицій.

Висновки. Зазначене свідчить про перманентну цільову спрямованість уряду нашої держави на забезпечення транспарентності бюджетного процесу і дотримання принципів демократичного суспільства. При цьому важливо зазначити, що узгодження методології і методики обліку та уніфікація підходів до відображення інформації в звітності між країнами світу має стати ключовим завданням не лише розвитку вітчизняного облікового процесу, а й модернізації бюджетної системи і державного управління загалом.

Ключові слова: відкритість, прозорість, бюджет, державні фінанси, транспарентність.

РОЛЬ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ АПК В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ

Кришталь Руслан

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

ruslan.kryshstal@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. В умовах збройної агресії економіка України зазнає значного деструктивного впливу. Зокрема, це стосується сільського господарства, де виробництво тісно прив’язане до території, а земля виступає основним засобом виробництва. Близько 30% земель непридатні для ведення господарства внаслідок мінного забруднення. Значно зросли ціни на добрива та засоби захисту рослин, а також логістичні витрати, оскільки більшість довоєнних експортних шляхів в умовах війни недоступні. Тому фінансова безпека підприємств АПК потребує уваги, а шляхи її досягнення мають бути гнучкими та постійно модифікуватися в умовах мінливого зовнішнього середовища.

Мета дослідження полягає у визначенні ролі внутрішнього аудиту в забезпеченні фінансової безпеки підприємств АПК в умовах збройної агресії.

Методи. В процесі дослідження використовувалися загальнонаукові методи: аналізу та синтезу, системного аналізу, узагальнення.

Основні результати. Однією з цілей здійснення внутрішнього аудиту на підприємствах є оцінка ризиків, їх значущості та надання керівництву або власникам підприємства рекомендацій щодо мінімізації ступеню їх впливу на підприємство. До завдань внутрішнього аудиту в цьому випадку включається визначення ефективності фінансових і виробничих процесів на підприємстві та розроблення стратегій зменшення фінансових втрат. Внутрішній аудит повинен на постійній основі аналізувати систему внутрішнього контролю на підприємстві та розробляти шляхи її вдосконалення. Це особливо важливо, коли країна

перебуває у стані війни, а фінансова стійкість підприємства є запорукою розвитку галузі та фінансової безпеки на макроекономічному рівні. Крім того, в умовах війни, коли посилюється роль кредитних коштів у виробничій діяльності і розвитку підприємства, необхідно підтримувати впевненість та інвестиційну привабливість кредиторів, інвесторів й інших стейкхолдерів. З цією метою необхідно проводити внутрішній аудит фінансової звітності та фінансового стану підприємства.

Висновки. Економіка дуже чутлива до впливу зовнішніх факторів. В умовах війни, коли фінансовий стан підприємств перебуває в стані постійної турбулентності, вкрай важливо вчасно виявляти потенційні ризики та адаптуватися до них, підвищуючи рівень фінансової безпеки підприємства. На підприємствах АПК внутрішній аудит відіграє в цьому процесі ключову роль.

Ключові слова: внутрішній аудит, фінансова безпека, управління ризиками, збройна агресія, адаптація, АПК.

ОСНОВНІ ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ВНУТРІШНІХ НЕФІНАНСОВИХ ЗВІТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Кукоба Андрій

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

zsleshz@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. Внутрішньокорпоративне звітування на підприємстві відбувається за ланцюжковою схемою і найчастіше складається із схожих операцій, які можна групувати у певні етапи. Маючи усталену послідовність етапів формування звітності достатньо легко спрогнозувати тривалість і трудомісткість її підготовки. Це створює умови для оптимізації витрат на формування і обіг внутрішньокорпоративної звітності у компанії.

Мета дослідження – визначення складових процесу формування і передавання внутрішньокорпоративної нефінансової звітності на підприємстві, які забезпечать зниження витратна даний процес.

Методи: системний, групування, формально-логічний, аналізу і синтезу.

Основні результати. Нині сформувалася система особливих комунікацій, що ґрунтується на обміні даними про стан та динаміку розвитку учасників суспільно-економічних відносин – звітності. Особливо це стосується звітів, що не пов’язані з обертанням грошей – нефінансової звітності. Порядок виконання процедур нефінансового звітування у різних суб’єктів господарювання суттєво відрізняється один від одного, що не дає змоги ефективно і швидко звітувати з нефінансових, навіть споріднених, аспектів діяльності. Функціонування будь-якого суб’єкта господарювання передбачає виконання великої кількості

господарських операцій, які слід обліковувати і про які слід звітувати для визначення стану і напрямів соціально-економічного розвитку цих суб'єктів. Своєчасне звітування перед стейкхолдерами про поточний стан справ на підприємстві утворює потребу в трансформуванні облікових даних спеціалізованих звітів та поданні їх користувачам. Процесні аспекти діяльності суб'єктів господарювання досліджуються давно, але процедури формування нефінансової звітності майже не досліджувались, оскільки вважались малозначущими. Хоча від швидкості складання і подання нефінансових звітів, їх змістового наповнення суттєво залежать рішення щодо корегування багатьох інженерних, соціальних, економічних та екологічних процесів, які вважаються найважливішими для суб'єкта господарювання. У процесі дослідження даної проблеми виокремлено такі основні етапи формування внутрішньокорпоративної нефінансової звітності: визначення складу інформації і переліку даних про стан об'єкта, збирання, верифікації і фіксації даних про стан об'єкта, накопичення даних про об'єкт, систематизація даних про об'єкт, визначення змін даних, внесення даних у звіт, передавання звіту зацікавленому суб'єкту – користувачеві. Опис етапів формування нефінансової звітності суб'єктів господарювання може бути використаний для оптимізації обміну даними про стан та зміни у суб'єкта господарювання, підвищення ефективності такого обміну без зниження достовірності даних, зафіксованих у звітах суб'єктів господарювання.

Висновки. Звітність рухається не лише в межах певного суб'єкта господарювання, а й за його межі. При цьому чим масштабніший рівень корпоративності у суб'єкта, тим більший обсяг звітності він подає зовнішнім зацікавленим особам та органам управління різних рівнів. У зв'язку з тим, що досі особливості маршрутизації звітності як у межах підприємств, так і за їхніми межами майже не досліджувались, то виникає потреба у подальших дослідженнях саме аспекту оптимізації маршрутів руху внутрішньої та зовнішньої звітності суб'єктів підприємництва.

Ключові слова: нефінансова звітність, внутрішньокорпоративна звітність, технологія складання звітів, етапи формування звітності.

МІЖНАРОДНІ ІНІЦІАТИВИ У СФЕРІ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ЦИФРОВИМИ АКТИВАМИ

Кучерявий Артем

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

kartemo@ukr.net

м. Київ, Україна

Вступ. Протягом останнього десятиліття цифрова економіка стала ключовим драйвером економічного зростання світової економіки. В умовах поширення

концепції цифрової економіки створюються нові об’єкти обліку та, відповідно, норми оподаткування доходів від операцій із ними.

Мета – дослідження міжнародних ініціатив у сфері регулювання операцій з цифровими активами.

Методи: інституціональний підхід, аналіз, синтез.

Основні результати. З метою посилення прозорості правил міжнародного оподаткування операцій з цифровими активами учасниками Програми розширеного співробітництва з питань протидії BEPS було розроблено план реформування міжнародної системи оподаткування для суб’єктів великого бізнесу, який представлено у Заяві про двокомпонентне подолання податкових викликів, що виникають внаслідок диджиталізації економіки (Pillar 1). На регіональному рівні інституціоналізація регулювання операцій з цифровими активами розпочалась із затвердження Європейською комісією Висновку Економічного та соціального комітету “Вплив електронної комерції на єдиний ринок”, в якому відзначається важливість цифрової економіки та необхідність залучення інвестицій для її розвитку. Також міжнародні рамкові підходи щодо визначення об’єктів обліку та оподаткування, створених в умовах цифрової економіки, включають: Оновлене керівництво FATF із ризик-орієнтованого підходу до віртуальних активів та постачальників послуг віртуальних активів; Регламент 2023/1114 Європейського парламенту та Ради про ринки криптоактивів та внесення змін до Регламентів 1093/2010 та 1095/2010, Директив 2013/36/ЄС та 2019/1937.

Висновки. У світі відбувається активний процес створення належного інституціонального забезпечення діяльності суб’єктів господарювання в умовах цифрової економіки, що потребує відповідного методологічного супроводу та розроблення організаційно-методичного забезпечення. Дослідження міжнародних підходів дало змогу ідентифікувати неоднозначність у трактуваннях термінів “цифровий актив”, “віртуальний актив”, “криптоактив”, що вказує на відсутність системного підходу до формування загальноновизнаного уявлення щодо наведених понять. Таким чином, подальший розвиток досліджуваної сфери передбачає усунення неузгодженості формулювань та класифікації цифрових активів, що дасть змогу сформуванню методологічний базис удосконалення норм відображення інформації про ці активи в бухгалтерському обліку та звітності підприємств.

Ключові слова: цифрова економіка, цифрові активи, віртуальні активи, криптоактиви, облік, оподаткування.

ЗАСТОСУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЦИФРОВОЇ ЕКОСИСТЕМИ ДЛЯ ПІДЗВІТНОГО УПРАВЛІННЯ ВІДНОВЛЕННЯМ DREAM ПРИ ЗДІЙСНЕННІ КОНТРОЛЮ І АНАЛІЗУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ДЕРЖАВНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

Лиценко Михайло

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

sudovuj.expert@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. Управління процесом відбудови, що розпочався в віддалених від зони бойових дій районів, являється вкрай складним процесом що зумовлено наявністю різних джерел фінансування таких як: державний бюджет, ЄІБ, ЄБРР, Світовий банк, міжурядові проекти, кошти меценатів, а також потребою в складній міжгалузевій координації органів державної влади з залученням громадянського суспільства. Для забезпечення підзвітності управління процесу відновлення являється доречним створення та впровадження цифрової екосистеми.

Мета дослідження – аналіз можливостей застосування державної цифрової екосистеми для підзвітного управління відновленням DREAM (Digital Restoration Ecosystem for Accountable Management) при здійсненні контролю і аналізу капітальних інвестицій в державному секторі економіки

Методи. При дослідженні застосовано загальнонаукові методи (аналізу, моделювання, експертного опитування) та спеціальні методи (SWOT-аналіз, PESTEL-аналіз, ROI-аналіз, Benchmarking).

Основні результати. Основною перевагою державної цифрової екосистеми для підзвітного управління відновленням DREAM є реалізація принципу “всі бачать все”. Тобто прозорість на всіх етапах реалізації проекту з відновлення – від визначення обсягу відновлення до проведення пост аудиту. Реалізація принципу прозорості піднімає довіру міжнародних партнерів та громадян, а головне забезпечує можливість здійснення обліку та контролю на всіх стадіях реалізації проекту. Поєднання в екосистемі для підзвітного управління відновленням DREAM існуючих та перспективних державних ІТ-інструментів як: Реєстр пошкодженого та знищеного майна (РПЗМ), Prozorro, Портал державної електронної системи у сфері будівництва (ЄДЕССБ), “Дія”, Реєстр юридичних осіб, електронна система казначейства Spending.gov.ua та Галузева система управління відбудовою інфраструктури, забезпечить наскрізне управління та контроль, а також оперативність та достовірність проведення аналізу доцільності капітальних інвестицій в державному секторі економіки.

Висновки. Державна цифрова екосистема для підзвітного управління відновленням DREAM реалізована за принципом відкритості “всі бачать все”, інтегрована з існуючими та перспективними системами і реєстрами, і відповідно

може бути застосована при здійсненні контролю і аналізу капітальних інвестицій в державному секторі економіки. При розбудові екосистеми DREAM слід приділити належну увагу розбудові механізмів облікового забезпечення.

Ключові слова: облікове забезпечення, управління відновленням, державна цифрова екосистема для підзвітного управління відновленням DREAM, аналіз інвестицій, контроль.

НОВАЦІЇ В РЕГУЛЮВАННІ ЗВІТНОСТІ ПРО СТАЛИЙ РОЗВИТОК В ЄС

Небісь Віталій
аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

nebis.vitalii@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. У 2022 р. Європейською комісією було схвалено Директиву 2022/2464, якою вносяться зміни до Директиви 2013/34/ЄС, що регулює порядок складання та оприлюднення нефінансової інформації визначеними типами підприємства. Згідно з положеннями Директиви 2022/2464 розширено сферу зобов’язань суб’єктів звітування в частині розкриття даних про сталий розвиток, зокрема складова звіту про управління “нефінансова інформація” відтепер має назву “інформація про сталий розвиток”. Реалізація вимог цієї директиви спрямована на забезпечення ключових користувачів звітності підприємств транспарентними та якісними даними щодо стратегічних планів суб’єктів господарювання в частині формування сталої бізнес-моделі та внеску у подолання викликів, спричинених кліматичними змінами.

Мета дослідження – аналіз положень Директиви 2022/2464 у частині особливостей регулювання порядку складання та стандартизації розкриття підприємствами інформації про сталий розвиток.

Методи: бібліографічний аналіз, ретроспективний аналіз, синтез та узагальнення.

Основні результати. Метою Директиви 2022/2464 є встановлення вимог шляхом внесення змін до відповідних нормативно-правових актів ЄС щодо розкриття компаніями релевантної, порівнянної та достовірної інформації про сталий розвиток. Важливою зміною, запровадженою Директивою 2022/2464, є нова редакція статті 19а “Нефінансовий звіт” (“Звітність про сталий розвиток”). Директива 2022/2464 формує інституційні рамки для подальшого просування практики складання звітності про сталий розвиток серед підприємств.

Висновки. В умовах реалізації євроінтеграційного вектору розвитку української економіки перспективним напрямом подальших досліджень є наукове обґрунтування методологічних засад гармонізації вітчизняного законодавства у

сфері підготовки звітності про сталий розвиток із директивними вимогами ЄС.

Ключові слова: звітність про сталий розвиток; Директива 2022/2464; Директива 2013/34/ЄС; Цілі сталого розвитку; ЄС.

ПОРІВНЯННЯ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ДЕЯКИХ СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН ІЗ П'ЯТОГО ТА ШОСТОГО ЕТАПІВ РОЗШИРЕННЯ ЄС ТА УКРАЇНИ

Опанасенко Антон

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

opanasenkoanton@ukr.net

м. Київ, Україна

Вступ. Активізація перемовин про вступ України до ЄС ще більше актуалізує питання конкурентоспроможності нашої економіки на загальноєвропейському ринку та прискорення структурних змін економіки з метою забезпечення швидкого розвитку ефективної та стійкої економічної системи України. Одним із драйверів швидких структурних змін в економіці має стати продумана податкова політика, оскільки встановлення у нашій державі оптимального податкового навантаження буде одним із факторів, який має змусити інвесторів розглядати як пріоритет саме Україну, а не спокійних і не понівечених війною сусідів – членів ЄС.

Мета дослідження полягає у проведенні аналізу податкового навантаження в деяких країнах 5–6-ї хвиль розширення ЄС.

Методи. У процесі дослідження застосовувалися такі методи, як аналіз, синтез, порівняння і узагальнення, емпіричного пізнання тощо.

Основні результати. Згідно з даними Світового банку, Україна має одні з найвищих ставки податків на доходи, прибуток і приріст капіталу, які сплачуються з фактичного або очікуваного чистого доходу фізичних осіб, з прибутку корпорацій і підприємств, а також з приросту капіталу серед групи постсоціалістичних країн ЄС (у відсотках від доходу) – 17,27%, більше лише у Естонії та Словаччині – 22,61 та 20,22% відповідно. Найнижчі ставки у Словенії, Польщі та Чехії – 13,52, 14,08, 14,38% відповідно.

Податки на товари та послуги, що включають загальні податки з продажу та обороту або податки на додану вартість, специфічні акцизи на товари, інші податки на послуги, податки на видобуток корисних копалин, а також на прибутки фіскальних монополій у відсотках до ВВП в Україні становлять 17,51%. Найнижчий показник по цьому параметру у Чехії – 9,72%, найвищий в Угорщині – 18,22%. Як бачимо, тут Україна також ближча до найвищих значень.

Порівнюючи загальний рівень оподаткування, що вимірює суму податків та обов'язкових внесків, що сплачуються підприємствами після врахування

дозволених відрахувань та пільг, як частку комерційного прибутку Україна також перебуває серед країн з найбільшим показником – 45,2%, більше у Словаччини, Естонії та Чехії – 49,7%, 47,8% та 46,1% відповідно. Найнижче загальне податкове навантаження на економіку у Румунії та Болгарії – 20% та 28,3% відповідно.

Висновки. Проаналізувавши податкове навантаження в постсоціалістичних країнах ЄС та порівнявши його з відповідним податковим навантаженням в Україні, слід зазначити, що податкова система України потребує подальшого реформування у частині спрощення обліку та нарахування податків, а також коригування податкового навантаження задля збільшення конкурентоспроможності серед зазначених країн, особливо зважаючи на те, що інвестори будуть враховувати підвищений ризик інвестицій в Україну та потребуватимуть додаткову премію за нього.

Ключові слова: податки, податкове навантаження, податкова політика, оптимізація податкового навантаження.

КОНЦЕПЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ РЕЗИЛІЄНТНОСТІ У СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ

Сидоренко Сергій

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

sydorenko@meta.ua

м. Київ, Україна

Вступ. В економічній науці набула широкого вжитку концепція резилієнтності економіки, яка полягає у здатності (спроможності) економіки держави до відновлення через втрати, яких зазнала держава внаслідок криз та катастроф. Економічні кризи, стихійні лиха, воєнні конфлікти, яких може зазнавати держава в цілому, впливають на добробут її населення. Проте наведені негативні події є не єдиними чинниками, що здійснюють вплив на добробут людей: добробут також залежить і від здатності економіки держави відновлюватись та реконструюватись, тобто мінімізувати втрати сукупного споживання.

Мета дослідження. В умовах збройної агресії, якої зазнала Україна, сфера оподаткування в цілому і оподаткування операцій з інтелектуальною власністю зокрема має швидко відновлюватися, адже надходження від податків становлять значний масив доходів бюджетів як на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях.

Методи. Методологічною основою дослідження є система загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, зокрема діалектичний, формально-логічний, дедуктивний, метод аналізу, узагальнення.

Основні результати. Вплив на добробут населення може відбуватись як на макро-, так і на мікрорівні. Так звана макроекономічна стійкість до стихійних лих та природних катастроф характеризується двома компонентами: миттєвою стійкістю, під якою слід розуміти здатність обмежувати величину негайних виробничих втрат, і динамічною стійкістю – здатністю до реконструкції і відновлення. Мікроекономічна стійкість залежить від розподілу втрат добробуту. У сфері оподаткування операцій з інтелектуальною власністю концепція економічної резилієнтності реалізована через зупинення перебігу строків для вчинення дій, що пов’язані з охороною прав інтелектуальної власності, а також строків щодо процедур набуття таких прав, що запроваджено спеціальним Законом України “Про захист інтересів осіб у сфері інтелектуальної власності під час дії воєнного стану, введеного в зв’язку із збройною агресією Російської Федерації проти України” від 01.04.2022 № 2174-IX. Перебіг цих строків має продовжуватись з дня, наступного за днем припинення чи скасування воєнного стану, з урахуванням часу, що минув до їх зупинення.

Висновки. Підсумовуючи викладене вище, для забезпечення резилієнтності економіки держава має невідкладно вживати необхідні заходи, в тому числі у сфері оподаткування, спрямовані на швидке та ефективне відновлення функціонування всіх галузей господарства.

Ключові слова: резилієнтність, оподаткування, операції з інтелектуальною власністю, воєнний стан, збройна агресія.

ДОСВІД ДЕРЖАВ – ЧЛЕНІВ ЄС У СФЕРІ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ПРО СТАЛИЙ РОЗВИТОК

Швагер Андрій

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

shvager.andriy@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. Упродовж останнього десятиріччя все більшу увагу з боку науковців та міжнародних організацій приділяється звітності про сталий розвиток, в якій суб’єкти господарювання розкривають інформацію про корпоративну соціальну відповідальність та ESG показники (екологічні, соціальні та управлінські). В Україні згідно з чинним законодавством такі дані можуть розкриватись у складі звіту про управління. Разом із тим аудит звіту про управління та його нефінансової складової (яка може містити інформацію про сталий розвиток) в Україні наразі не регламентований. Дослідження та аналіз нормативно-правових актів у сфері аудиту звітування підприємств про сталий розвиток в державах – членах ЄС, дасть змогу сформуванню наукового бачення щодо напрямів удосконалення вже наявних стандартизованих процедур аудиту звітності про

сталий розвиток в Україні (або розроблення нових).

Мета дослідження – аналіз інституціонального забезпечення аудиту звітності підприємств про сталий розвиток в ЄС.

Методи. Бібліографічний аналіз; методи теоретичного узагальнення та порівняння.

Основні результати. Розроблення організаційно-методичного забезпечення аудиту звітування підприємств про сталий розвиток в Україні на основі Директиви 2022/2464 від 14 грудня 2022 р. про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 537/2014, Директиви 2004/109/ЄС, Директиви 2006/43/ЄС, Директиви 2013/34/ЄС щодо корпоративної звітності зі сталого розвитку та Міжнародного стандарту із забезпечення стійкості 5000 “Загальні вимоги до завдань із забезпечення сталого розвитку” дасть змогу посилити прозорість та достовірність даних, які розкриваються у звітності, а також сприятиме стандартизації підходів до надання впевненості користувачам щодо якості інформації про внесок суб’єктів господарювання у досягнення Цілей сталого розвитку.

Висновки. Подальша гармонізація вітчизняного законодавства у сфері бухгалтерського обліку, звітності та аудиту із директивними вимогами ЄС (Директива 2022/2464; Директива 2004/109/ЄС; Директива 2006/43/ЄС; Директива 2013/34/ЄС) та нормами міжнародних документів (проект Міжнародного стандарту із забезпечення стійкості 5000 “Загальні вимоги до завдань із забезпечення сталого розвитку”) сприятиме посиленню якості звітності підприємств про сталий розвиток через формування методичного забезпечення надання впевненості користувачам щодо звітних даних.

Ключові слова: аудит, звітність про сталий розвиток, міжнародні стандарти аудиту, директивні вимоги ЄС, Директива 2022/2464, ділова репутація.

МОДЕРНІ ЗАВДАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОБЛІКУ ВИТРАТ НА НАУКОВІ РОБОТИ

Шумейко Олена

аспірантка

ДННУ “Академія фінансового управління”

lenashumeyko@ukr.net

м. Київ, Україна

Вступ. Застосування технологій штучного інтелекту є не лише корисним, але і трансформативним для підприємств, особливо у сфері бухгалтерського обліку господарських операцій. Новітні інформаційні технології, такі як машинне навчання та прогнозна аналітика, допомагають підприємствам підвищувати ефективність операційної діяльності і зменшувати витрати на ведення обліку. Однак вплив штучного інтелекту на результативність господарювання

підприємств виходить далеко за рамки економії коштів, пропонуючи багато потенційних переваг.

Мета дослідження – визначення головних завдань подальшої цифровізації операцій з обліку витрат на наукову (науково-технічну) діяльність суб'єктів господарювання.

Методи: системний, аналізу і синтезу, групування, формально-логічний,

Основні результати. Обсяги витрат на застосування технологій штучного інтелекту (ШІ) на ринку послуг з бухгалтерського обліку оцінювалися у 2022 р. майже в 0,9 млрд дол. США, а з урахуванням середньорічного темпу зростання у 32,58% вони можуть досягнути 11,0 млрд дол. США протягом найближчих п'яти років. Новітні технології ШІ вже ширше використовуються для підвищення швидкості фіксації та точності обліку господарських операцій при забезпеченні швидкого прийняття ефективних господарських рішень. Використання алгоритмів ШІ при автоматизації повторюваних облікових операцій, таких як введення даних, щоденне ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, дає змогу обліковцям зосередитися на виконанні більш стратегічних обов'язків. Завдяки значним досягненням у сфері розроблення програмного забезпечення для технологій ШІ вже найближчим часом обліковці можуть перейти від ручного введення даних з паперових документів до їх автоматичного введення з електронних носіїв або за допомогою оптичних систем сканування і розпізнавання облікової інформації, спілкуватись із системою у звичному діалозі, не витрачаючи час на ручне введення команд управління системою. Це суттєво знижує трудомісткість облікових операцій та вимоги бухгалтерської професії, особливо у сфері проведення наукових досліджень і розробок. З огляду на це серед першочергових завдань застосування технологій штучного інтелекту при обліку витрат на наукові дослідження слід виокремити: формування системи підготовки обліковців до використання модерних інформаційних технологій, що мають принципово нові алгоритми комунікації; адаптації наявної у розроблених програмних продуктах ШІ мови комунікації “людина – ШІ” до рівня зрозумілого звичайному працівнику, тобто особі без спеціальної інформаційно-технологічної підготовки; максимальна універсалізація наявних програмних комплексів ШІ аби наблизити алгоритми комунікації людини з комп'ютером таким чином щоб ці системи відрізнялись між собою комплексом розв'язуваних задач.

Висновки. Застосування технологій штучного інтелекту при обліку господарських операцій наукової діяльності дасть змогу пришвидшити точність і достовірність обліку витрат на наукові дослідження, забезпечити оперативність прийняття господарських рішень при дослідженнях і розробках, своєчасно виявляти спроби внутрішнього шахрайства з коштами донорів на наукові дослідження, прогнозувати динаміку грошових потоків. Це допоможе науковим організаціям своєчасно реагувати на фінансові труднощі, відшукувати ефективні шляхи застосування наявних ресурсів та науково-технічного розвитку, протидіяти

протиправним діям проти цих організацій.

Ключові слова: технології штучного інтелекту (ШІ), бухгалтерський облік, наукові роботи, завдання застосування ШІ.

НАСЛІДКИ АКЦИЗНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

Яворський Олександр

аспірант

ДННУ “Академія фінансового управління”

aa.yavorsky@gmail.com

м. Київ, Україна

Вступ. Підвищення ставок акцизного податку на тютюнові вироби на 20% щороку, яке продовжується під час війни, створює передумови для поширення нелегальної торгівлі цією продукцією з усіма наслідками, що із цього випливають.

Мета дослідження – з’ясування наслідків впливу акцизної політики у сфері тютюнових виробів на макро- та мікрорівнях в умовах війни.

Методи. Абстрактно-логічний, систематизації, діалектичної та формальної логіки, експертних оцінок.

Основні результати. Війна в Україні значно вплинула на підприємства тютюнової галузі. Зупинка виробництва у прилеглий до бойових дій зоні, проблеми з логістикою у перші місяці війни, міграційні потоки за кордон і падіння купівельної спроможності населення в умовах зростання ціни тютюнових виробів під впливом підвищення акцизного податку на них на 20% на рік стали серйозними викликами для галузі.

У 2022 р. було стрибкоподібне зростання нелегального ринку сигарет до майже 20%, що призвело до втрати податкових надходжень у розмірі 19,1 млрд грн і зменшення частки ринку легальних виробників тютюнових виробів. У 2023 р. держава активізувала зусилля з протидії нелегальній торгівлі зазначеною продукцією. Утім, згідно з результатами останнього дослідження, проведеного компанією Kantar, частка нелегальних сигарет у загальному обсязі їх споживання в Україні залишається на рівні близько 20%, а втрати бюджету можуть сягнути уже 21 млрд грн. В умовах суттєвого підвищення акцизного податку навіть системні заходи боротьби з нелегальним тютюновим ринком мають дуже обмежену ефективність, а державний бюджет та легальний бізнес і далі отримують рекордні втрати.

Висновки. В умовах війни ще більшої актуальності набуває необхідність формування виваженої та прогнозованої акцизної політики у сфері тютюнових виробів, що має вплив як на надходження до державного бюджету, так і на фінансовий стан операторів тютюнового ринку.

Ключові слова: акцизний податок на тютюнові вироби, акцизна політика,

доходи бюджету, виробники тютюнових виробів, нелегальний ринок сигарет.

GLOBAL EXPERIENCE IN POST-WAR RECOVERY: CASE STUDIES FOR UKRAINE

Andrii Andrieiev

postgraduate student

SESE the “Academy of Financial Management”

vinkiev3112@gmail.com

Kyiv, Ukraine

Mykola Maltsev

Ph. D. candidate

Kyiv National University of Construction and Architecture

maltsev410@gmail.com

Kyiv, Ukraine

Introduction. The full-scale invasion of Ukraine by the Russian Federation has caused significant destruction. And now, even before the end of the war, the scientific community needs to focus on the topic of post-war recovery, which plays a decisive role in determining the long-term development and stability of a country experiencing military conflict. By analyzing global experience in this field, key strategies and approaches that have contributed to successful recovery mistakes to avoid can be identified. Analyzing the experience of other countries opens up opportunities for developing effective recovery strategies adapted to the specifics and needs of Ukrainian society.

Research Objective. The aim of the study is a deep analysis of global experience in post-war recovery to identify the most effective strategies and practices, including a detailed examination of cases of successful recovery, as well as an analysis of mistakes and problems faced by various countries, to develop comprehensive recommendations for post-war recovery.

Methods. The study employed historical analysis, case study analysis from various countries, comparative analysis, as well as synthesis and generalization.

Main Results. Successful post-war recovery depends on several factors, among which should be highlighted: effective use of international aid, priority recovery of infrastructure, social orientation, involvement of local communities, and flexibility of approaches. Post-war recovery in Ukraine can't be completely copied from the experience of other countries, as effective post-war recovery must consider both the legal framework and the cultural and historical peculiarities of the environment in which it is implemented.

Conclusions. Successful post-war recovery depends on a multifaceted approach that includes political stability, economic revival, social cohesion, and active participation of the international community. Considering the unique conditions of each country and flexibility in applying general principles are key to achieving sustainable

post-war recovery in Ukraine.

Keywords: post-war recovery, post-war economy, damage assessment, audit.

UKRAINE'S IMPLEMENTATION OF INTERNATIONAL RECOMMENDATIONS FOR SOLVING THE PROBLEM OF TAX BASE ERASING AND PROFIT SHIFT

Vasyl Chumak

postgraduate student

SESE the “Academy of Financial Management”

0985083307@ukr.net

Kyiv, Ukraine

Introduction. Today, the issue of international taxation of transnational corporations is extremely acute before all countries of the world without exception. A characteristic feature of their tax planning, which complicates its legal regulation, is its flexibility - the schemes with which subjects reduce the amount of taxes paid are constantly changing, adapting to the norms of the current legislation.

The aim of the study. To consider the toolkit for solving the problem of erosion of the tax base by transnational corporations and the removal of profits from taxation.

Main results. To address the problem of base erosion and profit shifting (BEPS), the OECD and the G20 countries jointly adopted the BEPS Action Plan.

The most important and most voluminous direction for improving the organizational foundations of tax control of transfer pricing in Ukraine is the implementation of the BEPS Plan developed by the OECD and the G20 to solve the problem of erosion of the tax base and profit shifting by transnational corporations, which is currently the best algorithm for solving this problem. The BEPS plan provides specific recommendations for the harmonization of national legislation to international standards, as well as close cooperation of all countries of the world during the implementation of tax control of transfer pricing. Ukraine cannot isolate itself from the world's globalization processes, just as it cannot independently solve the problems of transfer pricing exclusively on its territory. And in this sense, a positive trend for our country in solving the global problem of transfer pricing was its joining the Extended Cooperation Program within the framework of the OECD, where Ukraine undertook to implement the so-called Minimum Standard of the BEPS Action Plan, which includes itself the basic four Steps out of the fifteen suggested.

Conclusions. The purpose of Ukraine's implementation of the specified BEPS steps into national legislation is to combat the abuse of transfer pricing instruments, aggressive tax planning, ensure equal conditions for solving issues related to combating tax evasion, improve the consistency of international tax rules, ensure a more transparent tax environment, but for now insufficiently effective informational support of the State Tax Service of Ukraine in the processes of managing transfer pricing

operations remains. The imperfection of the processes of collecting and processing information on tax risks reduces the level of efficiency of the information and analytical work of the State Tax Service. Accordingly, providing information support in the management processes of transfer pricing operations is an urgent and difficult task.

Keywords: taxation, transfer pricing, BEPS Action Plan, tax risks.

INSTITUTIONAL SUPPORT OF IT ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF DIGITALISATION OF THE UKRAINIAN ECONOMY

Serhii Lisovyi
postgraduate student
SESE “The Academy of Financial Management”
ok@mironet.ua
Kyiv, Ukraine

Introduction. IT accompanies all areas of social life and acts as the main driver of digital economy expansion. In 2021, exports of IT services by Ukrainian enterprises accounted for 3.53% of country’s GDP, while the tax revenues from their activities amounted to 0.78% of Ukrainian GDP. These indicates the significant potential of IT companies as a source of state budget revenues. Realisation of this potential requires development and further improvement of institutional support for activities of business entities engaged in IT industry.

Objective – to study the institutional support of IT enterprises’ activities within digitalisation of Ukrainian economy.

Methods: bibliographic analysis, synthesis, generalisation.

Results. Ukraine is in the process of developing the institutional framework for expansion of the digital economy. This is represented by following regulatory acts: Concept for the Development of the Digital Economy and Society of Ukraine (the Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine (CMU) No. 67-p dated 17.01.2018); Strategy for the Digital Transformation of the Social Sphere (the CMU Order No. 1353-p dated 28.10.2020); Strategy for the Implementation of Digital Development, Digital Transformation and Digitalisation of the Public Finance Management System for the Period up to 2025 (the CMU Order No. 1467-p dated 17.11.2021); Concept for the Development of Digital Competencies (the CMU Order No. 167-p dated 03.03.2021); the Law of Ukraine “On Stimulating the Development of the Digital Economy in Ukraine” dated 15.07.2021 No. 1667-IX and others.

Conclusions. The accounting and reporting of IT companies is based on provisions of current Ukrainian legislation and international accounting and reporting standards. Ensuring proper control over activities of studied entities requires transparent and reliable data. Solving the problem of forming the adequate information basis for decision-making at IT enterprises will help to increase the efficiency of their activities and increase tax revenues to the State Budget of Ukraine.

Keywords: accounting, control, business processes, IT, digitalisation.

STATE FINANCING OF ENTERPRISES: PROBLEM ASPECTS OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SECURITY

Olexandr Lobanov

postgraduate student

SESE “The Academy of Financial Management”

lobanov28@ukr.net

Kyiv, Ukraine

Introduction The successful development of each enterprise depends on the size, composition and structure of financial resources of economic entities. They provide: financing of extended reproduction; fulfillment of financial obligations to the budget, banks, insurance companies, other enterprises, organizations and development of the enterprise in general. A financially stable enterprise has advantages in the selection of consumers and suppliers, in attracting investments, obtaining loans, as well as being more independent from unexpected changes in the market situation and uncertainty. At the same time, in modern conditions, enterprises carry out economic activities in the conditions of the appearance of new and exacerbation of existing external and internal threats. In order to ensure financial stability, the enterprise must search for sources of financing, rationally distribute them and use them effectively in the process of all activities.

The **purpose** of the study is to deepen the theoretical foundations and develop practical recommendations regarding accounting and analytical support for receiving state aid by enterprises in conditions of uncertainty.

Methods. Institutional, descriptive analysis, generalization of the obtained results.

Main results. Sources of enterprise financing can be divided into the following groups: state financing; financial resources of enterprises; credit resources and investments.

The basis of financing economic activity in modern conditions is own financial resources. But enterprises usually lack their own financial resources. Therefore, there is a need to attract funds that enterprises receive in the form of loans. However, the vast majority of these resources are unavailable, which is due to their high cost on the one hand, and low creditworthiness of borrowers on the other.

Therefore, more and more often, enterprises attract financial resources through the mechanism of state financial assistance. Management of companies to solve the problem of attracting financial resources rely on: accounting data, economic analysis, economic-mathematical methods, normative regulations, market research. One of the most important information components is the system of accounting and analytical support, which determines the choice of the research topic. Researching this issue is the key to eliminating threats, disruptive new challenges and risks to ensure business development and security.

Conclusions. based on the identification of evaluation indicators, to prove the expediency of using the management report as a justification for the provision of state aid by enterprises.

Keywords: state funding, enterprises, accounting, analysis, financial resources.

МІНІСТЕРСТВО
ФІНАНСІВ
УКРАЇНИ

*Науково-практична конференція аспірантів та докторантів
“Забезпечення резилієнтності економіки України в умовах військової агресії та повоєнного відновлення”;
12.12.2023*

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЗИЛІЄНТНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ
ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ**

Збірник матеріалів Науково-практичної конференції аспірантів та докторантів

12 грудня 2023 року

Видано в авторській редакції

Відповідальний за випуск
Бартош С. В.

Об'єм даних 1,04 Мб
Підписано до друку 19.12.2023

Видавець: Державна навчально-наукова установа “Академія фінансового управління”
01034, м. Київ, вул. О. Гончара, 46/48, тел./факс: (044) 277-51-00.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4348 від 08.08.2012.